

ك

ابوالهنا توفيق

أبو

سارة خالد

محمود

سارة

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.788.2

ك

ابوالهنا توفيق

أبو

جنس

سارة

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.788.1

كـلـ

ابـالـعـنـاـ دـوـقـيـنـ

أـرـسـلـ

سـفـنـةـ خـلـفـ

مـدـبـعـ

سـفـنـةـ خـلـفـ

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.788.2

كـلـ

ابـالـعـنـاـ دـوـقـيـنـ

وـلـهـ اـبـالـعـنـاـ دـ

جـنـسـ

دـفـنـتـ دـ

لـجـ

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.788.1

TOVİSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.788.3

ابطالهينا نت فیفہ

کال

آریجہ بواتله تقلیب -
قویہ و سفہ لے
ع بد فکر مدد -

- ۱) الصبا
۲) نون : کال . ع مسکا له یمودنین درا فہ نزار

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.788

JK

۱۲۰۶ - ۱۳۰۶

۱ : ابوالفينا

۱۴-۲

27

محمد نامق کمال - ۱۲۵۶ - ۱۳۰۶

ابوالضیا

سونه خراب اینه که فلان که تو
دله کن نه که اینه بجهه صورت
سه ه بلاکرده فرمائی
ما درینه کمال

کمال

ند خطا ایلداک ای تیر کج انداز فلک
ملاتک کلدی جکر کاهنده طور دی پیکان

کمال گی بر داهیه عرفانک ترجمه حالی یازمق بگما نصیب اوله جغی
کیم خاطره گتیردی . ولو بر آن او لسوون بویله بر فکرده بونقلغم لازم
گلسه ایدی یعنی پاره لردم .

حقیقت بوایکن او خارقه روز گاراک فقدانی ادرآک ایلدم . دنیاده
الشمشاد طانیدیغ شیلره قسم ایدرم ، که بنم ایچون آنک غیبو بتندن دخراش
بر بادره مصیلت متصور دگلدر . کاشکی او خبر مصیلتی ادرآکدن اوسل باشعه
بر صاعقه اصابت ایتمش او سه ایدی ، نه قدر اصابت ایتمش اولوردی .

کمال نه ایدی ؟

بر بارقه عرفان .

یا هیچ بارقه بی تصویره امکان متصور میدر ؟

مع ما فیه بن بوراده - ولو بر زمان ایچون او لسوون - تأثرا ته غلبه ایله
وظیفه می ایفا یه چالیش - جنم ; چونکه بنی وظیفه بور ایدن آنک التزام
وظیفه ده گوستردیگی اعتنا ایدی . (خذما صفا و دع ما کدر)

§

دوم ایشش و اوون ایکی یاشنده ایکن ۶۸ ده بیوک پدریله قارضه عنیتمدن طولای بردها مکتبه گیدمه مشدر . ایشته کالاڭ عقللره وله ویره جك احاطه کلیه فضل و عرفانی هپ کندیسنه نمره سعی واجهادی ایدی .

کمال بگئ ابتدای اشئهاری شعرلەدر . حتی نامی میدانه چىقدىغى زمان (نامق) بک دىه ياد اولنوردى . کندیسنه بادىء اشئهاری ايسه :

« ظھور رنک كىرت پتو نور خدادندر
تلوۇن ھيأت اشىيادە تائىر ضيادندر »

مطلعنى حاوی اولان غزلى ایدی . او تارىخىنده ايسه کمال ۱۷ یاشنده ایدی .

شعرده اختيار ايتىدىگى مسلك نفعى و فھيم يولى ایدی . او بولده ايسه حقىقە او ایکى صاحب مسلكە غبطة رسان اولەجق پك چوق پازلاق شعرلرى گورلىش و مۇخرأ :

« بزاول عالى ھمم ارباب جىد واجهادىز كىم
جهانگiranه بردولات چىقاردق برعشىرتن »

يېتى حاوی اولان قصيدة مشهورەسى يولىنده حاست افكار و حسبيات علویه سينه ترجمان اولەجق شعرلر سوپىلەشىدە .

يېش طقوز تارىخىنده تصویر افكارە محرر اولمىشىدى . کندىسى ايسه اون يىدى یاشنەن برى باب عالى ترجمە او طەسنه دوام ايمىكىدە ایدی . فقط بزجه مقصود آنڭ دوام ايتىدىگى قلم دگل ، وفاتىنە قىدر دست عرفانىندان براقدىغى قلم اولدىغىنەن ، مضبوطات و ملاحظاتىزى اونقطە نظردن يورۇتە جىڭز .

ايشه طانىدەغۇز کالاڭ اصل مبداء اشئهار ادبى و سیاسىسى بوتارىخىندر .

کمال بک ، والدەسەنگ پدرى عبداللطيف پاشا تکفور طاغى محصلى ایکن ۱۲۵۶ شوالىڭ يىگىمى آلتىجى گونى اورادە زىنتساز مهد وجود اولىشىدە . حتى ولادتىنە بر تەمیه ايلە شعرادن عارف افندى نامنەن بىذات « اىرىدى شرف بودەرە محمد کمال ايلە » تارىخى سوپىلەش .

مشارالىيە، تارىخ ئەمانىيە پك چوق صحائف شان وشرف استىعاب اتىش بىر دودمان جلاعت و سیاستىڭ زماڭىزدە ادراك اولىشى يىگانە ئەمرەسى ايدى . پدرى مصطفى عاصم بک ، آنڭ پدرى سلطان سليم ئالىڭ سرقۇناسى شمس الدّين بک ، آنڭ پدرى شعرادن قېۋدان درىيا احمد راتب پاشا ، آنڭ پدرى ايسە نادر شاه ايلە محارب و غالب اولان مشهور صدر اعظم طوپال ئەمان پاشادر .

مشارالىيە كىندى اقوال باقىيە سىندىندر كە : « نجابت انسان اىچون حقىقت حالدە اىستەتلىك جك شىلدەندر دىه مىز . البتە طاهر بىنىبدىن گىلمك رذىل بىر بابانڭ سىلبىنەن گىلمىكىدىن ، انسانىتىڭ كافە منياتنى ادراك ايدنلارچە مى جىحدىر » دىك اىستەتىز كە کمال بک ، نسباً دىخى حقىقە فضايىل وجلايىل ايلە آراستىه بىخانداڭ فرزند نجىبى ايدى . مع ما فيه کمال معروف بىخانداڭ منسوب اولماش اولىسە دىخى كىندىسى بىخانداڭ شرف وجودە كىتىرن اعالىء فطرىتىن ايدى . چونكە کمال اجدادىلە افتخار ايدنلەردىن اولىدىغى حالدە زمانى آنڭ وجودىلە افتخار ايدىلە . بناءً علىه آنڭ ساسەلەسى كىندىسىنەن باشلامسى طېيىدى . چونكە مشارالىيە باشلى باشنى بىدور تېكىل ايدن اعاظىم روزگاردىن ايدى .

§

کمال بک ، درت بش آى بايزىد رشدىيەسەنە ، برقاج آيدە والدە مكتبىنە

باشладی. بالطبع منتسبینی ده تکثیر ایلدی. زیرا ماضینک محصول عرفانی -
نه قدر پارلاق، نه رتبه شعشهه نثار او لسه - عيون اخلاقی خیره دار ایده جلک
رونق و مزیتی حائز اوله ماز. (ایکل زمان مسلک و رجال)

او بحایه ختم بولدینی صرده ایدی، که علامه ادب شناسی، برسیله پارسه چکیله رک، تصویری مختصرًا کمال عهد عرفانه ترکایلی . (۱۲۸۱) کمال ایسه بوتار یخنده هنوز ریحان شبابدن قورتمش برگنج ایدی . نزده ایسه نظمده کی قوت واقتدار ینه نسبتله طفل نوهوس صایلیردی . بناءً علیه طبعاً شاعر یرادلش اولان بونادره فطرت، محبوب قلبی اولان شعری ترک ایمگه و آگه بدل سیاسیاتی « معشوقه وجدان » ایدنگه مجبور اویلی . انسانڭ برمیل جبلى ایله پرستش ایتىدىگى برشىئى، برسوق ضرورى ایله دىگر برشىله استبدال ايمسى پك چوق مجاهدة نفسە توقف ايدر . بوڭا ایسه دىنادە التزام وظيفە فىكىرنىن لىشقە برقوءە محىرى متصوّر دىكىلدر .

مجاهدة نفس ایله هوسانه غایب ایسه هر کسک کاری دگل فطرت عالیه
اصحابنک داخل اقتداریدر . فطرت عالیه اصحابنک ایسه التزام وظیفه
اٹ مقدس شعاریدر . بوشعاری محافظه ده ثابت اولانلرئ ایسه اینای ملت
الی قیام الساعه شکر گذاریدر .

ویل ! او وظیفه ناشناسه ، که بودنیای فانیده نفع ناس ایله خیر ناس شرفی
کافی ایکن اغراض نفسانیه سنبی تلطیبه چالشمقی اجل کار بدر .

§

کمال ظهور ندن ارتحال به قدر شاعر اول هرق دوام ایم شن اول سه ایدی؛
نهایت بو عصر ک ادراکات و تجییات نه لایق و بناءً علیه نفعی یه فائق بر شاعر
اولور دی . فقط شعر یاه جان و جهان ندن زیاده سودیگی ملتقده، حصولی

حتی بو تاریخ دن اعتباراً (نامق) مخاص شاعر انسی، (کمال) نام صحیحه له ولله ساز عالم ادبیات اولمغه باشلامشدتر.

§

تصویر افکار لُّ ظهوری دور جدید ادبیات‌زبانی فاتحه‌سی در . استاد اعظم کال اولان شناس-ینٹ تأسیس بدیعی اولان او ورقه حوادث، ایک سطرن عبارت بر وقہ عادیه یه قدر کافه مباحثی بربشقة طرز افاده‌ده تحریر ونشره دوام ایلديگنندن، پک آز زمان ایچنده خلاقت فکر ولسانی بر طور دیگره تحوّل استعدادینی گوس-ترمگه باشладی . انسانه اسکی یولده یاز لمش اثرلر جادی گورمش قدر قورقچ و عادی یولده یاز لمش شیلربی ادب‌لر لسانی قدر مستکره گورونگه باشلامش ایدی . حال بوکه طرز قدیمکه تصنیع سامعه فریبند مجدوب و یا مغلوب اولانرله مسلک جدیدکه - خیالات و همیه و غلو مطلق و بازیجہ الفاظدن عاری اولان - حقیقت پست‌تلگنه منذب یولناند آرسننده رمحشی حدال تشکا، اتمگه باشلامش، ایدی .

مسلم قدیم اربابی زمانلری جهتیله بالطبع کشیده و ادبیات صحیحه پیروانی اسه عهد ظهورلری اولمک حسنه له هنوز قلتده ایدی .

ایشته بو آرالقده ایدی، که تصویر افکار ایله روزنامه جریده حادث آرهسنده معهود «محوته عنها» مباحثه‌سی میدانه گلدي.

او وقتھے قدر غزنه لردہ بیویلدہ مباحثت جریانی سا بق الامثال دکل
ایدی . چونکہ تصویر ک ظہور یتھے قدر ذاتاً ترجمان احوال ایله جربدهدن
شقة غزنه ده یوق ایدی . بناءً علیه بومباحثته طرز قدیم ایله طرز جدیدی
پکدیگرندن ابداً آئرمغہ یک سیوک خدمت ایلشدر .

بناءً عليه اوتار يخنن اعتباراً ادبـات جديـه، يعني **صحـيـه** وجود بولـغـه

امید ایلدیگی فیض ترقی حس ایتمگه موفق اوله ماز ایدی . چونکه شعرله خدمت ایده من ایدی . قاعده سنه استناداً حمزه سوء ظنه دوشو . « المرء عدو لما بجهل ». بز شعری اینکار اینتلردن دگلز . بالعکس بر ملتک قوه مهمنی رجا ایدرز . او ناطقه نک آهنک طبیعی شعر اولدیفی اعتراف ایدرز .. مقصد من اقسام ادبین اولان نظمک ، ادبیاتک رکن اصلیی اولان نثر قدر مفید اولدیفی تهمیدر .

ایکیسیده بوعصر ایشیدیردیگی دهات عرفاندن اولان هوغو ایله تیئری گوز او گنه آیرسه - حتی من زیات شاعر انہ سنه فوق العاده لگی جهته غوهوی اوچ اعلای استثنایه اصعاد ایتدیگمزر حالده دخی - تیئری ادبیات سیاسیه سیله مملکتنه نه قدر نافع خدمات ابراز ایلدیگنی اعتراضه محبور اولورز . فقط بومزنی هوغوده گوره مدیگمزری سویلکندنده چکنیز .) سیاسیات معشوقة وجداوی ایدی دیش ایدک . کمال شعر نقطه نظرندن عثمانی و ایران شعراسی ایچنده نفعینا حائز اولدیفی مرتبه اقتداره واصل اولمش برشاعر تصور ایمزر و مشار الیاث - بلاغتک برطرز رستمانه سی اطلاقه شایان اولان - منظوماتنه مفتون ایکن ، سیاسیاته اولان حرمت وظیفه پرورانه سی ساقه سیله ضیا باشی

« بیرام گی بر خر زمان

قیدی او یگانه جهانه »

قولندن طولای اخباب آرم سنه دگل ، مخاصلین میابنده بیله تفووه اولنه میه . حق سوزله مؤاخذه ایلشدر . ایشته وظیفة مخالک مزیتی بویله اولق لازم گایر .

حاصلی کمال ، محبول اولدیفی قدرت خارق العادة عرفانی ، ادبیاتک سیا . سیات و اخلاق قسملرینه حصر ایتمگله برابر ، بولندیفی عصرده توجه اولنان کعبه کالات وفضائله وصول ایچون - الفاظدن عاداته قدر شکولی اولان محافظه کارلی اصحابیه ترک ایله - مملکتک مقصود آیسی بولان ارباب شبابی فیضیاب معرفت وکمال ایتمگه چالشیش و بوعزم عالمت آنده هیچ برمانعیه اهمیت ویرمه مشدر .

مشارالیک ترجمه حال سیاسی وادیسی تریین ایدن وقایع فاخره سندندر ، که « عاکف بلک » نامندکی تیاترو سنک اساسی ماغوسه یه واصل اولدیفی کجه ، آتش اولدیفی زندان بلاده تصوّر ایلشدر .

بودار محنت ایچنده نمونه آخرت اطلاقه سزاوار اولان اویله برمضيق عقوبته ذهنی تصوّرات ادبیه ایله مشغول ایتمک وحی بومشغولیتی ، بولندیفی حال و موقعی خاطره گتیرمیه جك راده لره ایصال ایدوبده براو . یونان اشخاصی پیش تصوّره آلهرق کندیسی تیاتروده بولنور گی ذوقی اب ایملک ، اویله عادی یرادلش آدمله میسر اولور خصائصدن اولمه گرکدر .

ایشته « فضائل ذاتیه و منیات سیاسیه وادیه دن کثت و تنوعی عقله طورغلق ویره جك نیجه اوصاف جلیلیه جامع برنسخه کبرای » عرفان اولان کمال ، افکاری نی دایما اعظمه تقليید و یامفاخر و سوالتمزی فیاض قدرتک کندیسنه رایگان قیلیفی اسلوب بیان ایله تصویرده گوستردیگی اعتنا خاصه .

سنک معاونتی سایه سنه یازدیفی شیلری طرفدارانه دگل ، خلافگیرانه بیله تأثیر و قبول ایتدیرمگه موفق اولشدر . بناء علیه نامنه صاحبقران ادب اطلاق اولنسه نار وارمیدر ؟

« اکثر اعظمی بولندیفی مرتبه یه زمانی نک تأثیری ایصال ایدر »

هیچ تصحیح گورمه‌دن برسنه صکره، حتی کندی رای خلافه اوله‌رق
۸۳ سنه‌سی رمضان‌نده تصویر افکار تقریف‌سنه درج ایتیدیرن‌ده بن ایدم.
کالاک یـ وکـگـنـی ادراـکـه ایـشـتـه بـوـرـسـالـهـسـی سـبـبـ اـولـشـدـیـ . قـلـمـهـ
گـاغـدـیـ المـآـوـبـدـهـ مـقـالـهـیـ «ـ وـقـتـاـکـهـ مـقـدـمـاـ اـقـیـمـ عـرـبـدـنـ ظـهـورـ اـیـلـهـ آـزـمـدـتـ
اـیـچـنـدـهـ نـورـ سـخـرـ گـبـیـ آـفـاقـهـ مـنـشـرـ اـولـانـ فـرـقـ اـسـلـامـیـهـ . . . »ـ سـوـزـلـیـهـ تـقـرـیـرـهـ
باـشـلاـدـیـغـنـدـهـ،ـ بـنـ اـمـلـاـیـ بـدـلـ حـیـرـانـ یـوـزـیـگـهـ باـقـشـ اـیـدـمـ .
بـونـکـ اوـزـرـینـهـ (ـ نـیـچـونـ یـازـمـیـوـرـسـکـ ؟ـ)ـ سـؤـالـنـدـهـ بـوـلـنـدـیـغـنـدـنـ (ـ عمرـمـدـهـ
وـقـتـاـکـهـ اـیـلـهـ باـشـلـاـرـ بـرـ عـبـارـهـیـ تـصـادـفـ اـیـتـدـیـگـمـدـنـ بـرـشـیـ روـایـتـ اـیـدـیـوـسـکـ ظـنـ
ایـتـدـمـ)ـ جـوـابـنـیـ وـیرـمـشـ اـیـدـمـ . اوـ،ـ گـوـلـدـجـکـهـ گـوـلـلـهـ بـرـ صـفـایـ جـاوـدـانـیـ
بـخـشـ اـیدـنـ بـاـیـغـینـ گـوـزـلـیـهـ یـوـزـیـهـ بـاـقـهـرـقـ،ـ بـرـ اـبـتسـامـ مـشـفـقـانـهـ اـیـلـهـ «ـ یـازـ بـقـایـمـ !ـ
صـکـرـهـ اوـگـرـنـیـرـسـکـ »ـ دـیـشـ اـیـدـیـ . بـنـاءـ عـلـیـهـ تـارـیـخـ عـمـانـیـهـ وـقـایـعـ عـادـیـهـ سـنـهـ
قـدـرـ اـحـاطـهـ کـلـیـهـسـیـ اـولـانـ اوـ صـاحـبـ دـهـ کـبـجـهـ سـاعـتـ اوـچـدـنـ اـونـهـ قـدـرـ ،ـ
حتـیـ کـاهـ مـعـتـادـیـ اوـلـدـیـنـیـ اوـزـرـهـ گـزـنـیـهـ رـکـ وـکـاهـ اـفـعـالـیـ تصـوـیرـ اـیـتـدـیـگـیـ
سـلـاطـینـ عـالـیـهـیـ مـتـعـلـقـ مـضـبـطـیـ اـولـانـ فـقـرـاتـ تـارـیـخـیـهـیـ نـقـلـ اـیـلـیـهـ رـکـ
رسـالـهـیـ کـامـلـاـ اـمـلـاـ اـیـلـدـیـ .

بوـرـسـالـهـ کـنـدـیـسـنـکـ دـیـدـیـگـیـ گـبـیـ «ـ پـرـخـ اـوـزـرـینـهـ فـاتـحـهـ یـازـمـقـ قـیـلـنـدـنـ »ـ
برـ اـثـرـ کـالـ درـ .

ـ بـنـاءـ عـلـیـهـ بـرـ وـقـتـلـهـ کـبـجـهـدـهـ آـنـکـ گـبـیـ وـفـقـطـ هـرـ بـرـیـ اـخـلـاقـ وـسـیـاسـیـاـتـهـ
وـ یـاـ لـطـائـفـ وـادـیـاـتـهـ عـائـدـ اـولـهـرـقـ یـازـدـیـنـیـ یـوـزـلـهـ مـقـالـهـلـرـ مـیدـانـهـ اوـلـیـوـبـهـ
یـگـانـهـ اـثـرـ قـلـیـ بـوـرـسـالـهـجـلـ اـولـسـهـ،ـ یـنـهـ کـالـاـکـ عـظـمـتـ اـقـنـدـارـیـنـهـ بـرـهـانـ
اـولـهـرـقـ اـقامـهـ اـیـلـیـهـ بـیـلـیـرـ .

§

بالـعـکـسـ کـالـ،ـ زـمـانـیـ اـحـراـزـ اـیـتـدـیـگـیـ مـرـتـبـهـ عـرـفـانـهـ کـنـدـیـ قـلـمـنـکـ تـأـیـیـرـیـهـ
وـاـصـلـ اـیـمـشـدـرـ .

بـونـدنـ یـگـرـمـیـ سـنـهـ مـقـدـمـ الـ قـلـمـ طـوـتـارـ یـگـرـمـیـ کـنجـ تـصـوـرـ اـیـمـکـ بـیـاغـیـ
اـسـتـحـالـیـهـ وـجـودـ وـیـرـمـکـ قـیـلـنـدـنـ اـیـدـیـ . بـوـگـونـ مـلـکـاـکـ هـرـ کـوـشـهـ سـنـدـهـ
اوـهـامـ عـرـفـانـکـ سـایـهـ سـنـدـهـ دـرـ،ـ کـهـ یـازـیـ یـازـمـغـهـ ،ـ یـازـدـیـنـیـ شـیـلـرـیـ عـمـومـهـ
بـگـنـدـیـرـمـگـهـ مـقـتـدـرـ اـیـکـ بـیـکـدـنـ زـیـادـهـ اـرـبـاـبـ شـبـابـ تـعـدـادـ اـوـلـهـ بـیـلـیـرـ .
اـنـ مـکـمـلـ بـرـمـکـتـبـ عـرـفـانـکـ بـیـلـهـ بـوـقـدـرـ بـرـزـمـانـ اـیـچـنـدـهـ بـوـرـجـهـلـرـدـهـ آـدـمـ
یـشـدـیـرـمـسـنـهـ اـحـتـالـ وـیـلـهـ مـنـ .

آـنـکـ ظـهـورـیـهـ قـدـرـ لـسانـ اـدـبـ اـبـکـ حـکـمـنـدـهـ اـیـدـیـ . نـاطـقـهـ مـنـهـ اـبـسـاطـ
وـیـرـنـ آـنـکـ نـغـمـاتـ عـرـفـانـیـ دـرـ . تـصـوـرـ اـفـکـارـدـهـ هـرـ گـوـنـ بـرـلـشـقـهـ زـمـینـدـهـ سـرـدـ
مـطـالـعـاتـ اـیـتـدـکـهـ ،ـ اوـزـمـانـهـ گـورـهـ سـخـنـورـ کـیـنـانـ کـهـنـپـرـوـرـلـ بـیـلـهـ حـیـرـانـ اـولـوـلـرـ
ایـدـیـ .

کـالـ،ـ لـسـافـزـدـهـ آـرـزوـ اـیـتـدـیـگـیـ اـنـقـلـابـیـ اـحـرـایـهـ مـوـفـقـیـلـهـ بـوـگـونـ بـزـهـ بـرـنـاطـقـهـ
عـرـفـانـ یـادـگـارـ اـیـلـشـدـرـ .

کـنـدـیـسـنـکـ «ـ عـرـبـ کـوـلـهـ »ـ تـسـعـیـهـ اـیـلـیـگـیـ قـلمـ،ـ یـدـعـرـفـانـهـ مـسـخـرـ اـوـنـجـهـیـهـ
قـدـرـ (ـ اـثـ وـاضـحـ تـبـیـرـیـلـهـ)ـ چـتـرـهـ فـیـلـ اـیـدـیـ . زـبـانـ قـلـمـ سـحـائـفـ اـدـبـ
وـعـرـفـانـهـ بـلـیـغـانـهـ سـانـجـهـ آـرـایـ بـیـانـ اـولـمـقـ خـاصـهـسـنـیـ آـنـکـ هـمـتـ وـمـعـرـفـتـیـ
اـفـاضـهـ اـیـلـدـیـ .

§

کـالـاـکـ کـتـابـ شـکـلـنـدـهـ باـصـیـلـانـ اـیـلـکـ اـثـقـلـیـ (ـ دـورـ اـسـتـیـلـاـ)ـ رـسـالـهـسـیـ دـرـ.
بـوـرـسـالـهـیـ ۱۲۸۲ـ سـنـهـسـیـ رـمـضـانـنـکـ اوـتـجـیـ کـبـجـهـسـیـ عـلـیـ طـرـیـقـ الـامـلـاـ بـگـناـ
یـازـدـیـرـمـشـ اـیـدـیـ .

ادب مترکه سنه تنزيل ايذرک « سنك بخله مخابره ک واسطه استفاده دگلدر . عادتاً مذاکره در » ديه جك قدر اديب تراهت شعار ايدي . دنيانک هر طرفنه جاري اولديني او زره کال دخی ، مسلك حقيق پير . و رانه ادينند طولاني پاک چوق خصوصمه او غرامشدر . فقط بخصوص متلور کنمدي تعبيري وجهله « يا اختيارا لق سيدئله سيله آياقده طوره ميانلرک و يا خلقنئك مساعد اولديني يرله چيقعه چاليشوبده مقتندر او له ميانلرک سقو . طندن اطرافه طاغي لان طويرا كلر قبيلان دن » و بناءً عليه مدت ثوراني برسigarde دوماني قدر قصیر ايدي . ولو اولمسه ييله خورشيد معرفت و حقيقي عبار تلاش و شماتله ستره چالشمق (بالچيقله گونشي صيوامغه) قالشمق گي ساعيلريزك خيبت و حماقلرinden بشقه برئره گوستره من ايدي . بناءً عليه کال ، مسلككزك اصابت و حقيقيتندن امين بولنديني جهته به بوگروهک طعن و شماتنه قطعاً اهميت و رمه مش در .

१३

کالک هزیات ادبیه سندن بریده حدت لساندر . حقیقته یا تحریک
حیت و یا تصویر نجdet اتمک ایستدیگی زمینلرده گوستردیگی شدت لسان
و حدت افاده یه باقیله جق اولسنه انسانک « قوه ناطقه یه قهرمانلرک ، رسملرک
اعصاب اقتدار یه علاوه » ایستدیگنه قائل اوله جغی گلایر .
هله التزان خصم خصوصنده گوستردیگی اقتدار یه کنیدیسندن اوں گلان

هله التزان خصم خصوصنده گوستردیگی اقتدار ینی کنید یسندن اوں گلان
ادبا چمنده عاکف پاشا من حومدن بشقه سنده گوره مدنک .
تزييف معارض و ترغيم انوف يولنده ابداع ايتدیگی تعبيرات انساني
حیران ايدر .
مقصد من او فهرـامـه ادبـك آثارـدن نـونـه گـترـمـك دـگـلـ ، آثارـعـرقـانـهـ

کالک، اخلاق فاضله و میلان ححسن، و با خصوص تراحت ادیبانه گی
بر طاق خصائیل عالیه‌سی نی یقینیدن تقدیره موفق اولانلر کندیس‌نئنک حقیقته
بر فطرت رگز بده الله محبول اولدیغی اعتراض ایدرلر.

اخلاق فاضله و تراحت ادیبانه سنگ اک کوچوك برنونه سنی گوسترم :
عبد الحق حامد بگه اولان و مجموعه عاجزانه مات جلد ثانیس نده نشر ایدیلان
بر مکتوب مفصله « بکنا یتشمک ایچون مسرور زمان احتیاجنی هانگی
» مسئله دن طولای بیان ایدیورسٹ، دها یتیشو بدنه یا ساقسک، شمیدن
» قرق یاشنده اولنگی مراق ایتدک ؟ سن قلابکدن تمامیله امینسک که ترکجه ده
» یازی یازمه بزم یازدیغز طرزله مخصر ایسه بنم قدر، حتی بعض یرلده
» بندن ای، فقط بر طاق یرلده بندن فنا یازیورسٹ، (ایشته اوقدردن
» اول حکایت، باقیسی کذاف بی نهایت) « بن مرتبه جهلمی بیلورم » دیبور.
» سنگ . ایشته سکنا بر عباره سویايم، که سنگ عباره گدن گوزلدر : بن هم کندی
» مرتبه جهلمی، هم سنگ درجه عرفانکی بیلیرم . سنگ بخله خباره اک
» واسطه استفاده دگلدر . عادتا بزم فقیر خواجه لمرنگ مدرسہ لرده اعتیاد
» ایتدکاری مذاکردد . بن مقصدم ایسه کندی علمی تصدیق ایتدیرمک
» دگل ، آرقداشلغی تصدیق ایتدیرمکدر . مکتو بلزمک هپسني بر یره
» طویلارسکه بو فکرده بو لندیغه دلالت ایدر » دیشور .

ایشته شناسی مسلکنث، که حقایق فکریه لسان و یرمکدن عبارتدر بوعصره کلاس معارفیله توسعی و تزیینه موفقیته ادبیات عثمانیه عنوانه لایق برطرز مخصوصه تحوله موفق اولان کمال، تراحت محبوه و اخلاق فاضله سی حسنه کندیسی، مفتون عرفانی اولان اذکای پارانیله شریک

چیقاردی [۱] نظمده ایسه عرب و ضرب یولنده اث اوّل شعر سویلیان او ایدی .

§

کمال قلمی هیچ بر وقت هیچ برسیبله واسطه سیئات او لمامش و هیچ بر وقت هیچ برصورته خلاف وجдан نشریاتده بولنامشدر . دولت و ملتنه اولان محبتی و آنک عظمت واعتلای شانه منحصر بولسان مفتونی هیچ بر وطن پروردہ گورولمش درجه لردہ دلگدی .

باخصوص اکثر نشریاتنده حسیات دینیه سنی دینسازله بیله میلان ایان ویره جلک بر بلاغت بیان ایله تصویر ایدردی . امیر نوروز ایله صلاح الدین ایوبی ترجمه حلالرینی ، او ایکی صاحب جهادک خدمات دینیه دکی اقدامات فدا کارانه لرینه مفتونیتندن طولایی یازمش در .

حقیقت حالده دخی امیر نوروزی یازیشی ، مشاریه یدی یوز سنه صکره احیا قیلنندن در . چونکه صنایع بدیعیه نامنه اختیار ایتدیگی شقشقه زنانکاری بوعصرده تحمل اولنور بالاردن اولیان (وصافی) او قویو بده او ایله برسرور دینی معاصرینه بیلدیرمک ، بیانی شوکستان ایچنده جوهه بولوب چیقارمق قیلنندندر .

ثروت افکار ، احتشام الفاظ ، خالصت بیان ، شدت افاده گپی خواص ادبیه ده عادتا ایجاد کلام درجه سنه بر قدرتی حائز ایدی .

یازدینی کلمه لر ، : قولاندینی لفظلر منزهیلری دگل مبتدیلری بیله لغت قارشدیرمغه محبور ایمیه جلک درجه لردہ الفاظ مأنوسه دن ایکن ، آنک میراب

[۱] تیاترولیه حکایاتلرینک بعض بارچه لری باخصوص مرمره نک تعریفی ناطق اولان مقاله مشهور رسیله ایکی میدیلی مکتبه بیولده یازمش شیلدندر .

اولان حیرت و مفتونیتزری گوسترمکدر . هیچ شبهه ایمیزکه کمال مقالات حکمیه و ادبیه سی کندیسی گپی آز وقت ایچنده فنا بولق دگل ، کندیسی عالم ابدیتده غنوده خاک سکون اولدجه حافظه دن حافظه یه انتقال ایله احیای قرون ایدرک الى قیام الساعه دوام ایدوب گیده جکدر .

§

بوخارقه فطرتک یازی یازمقدمه گوستردیگی اقتدار تنوّع برفرازه گورو . لمش خصیصه لردن دگلدر . آتی یوز سنه لک ادبیاتز ایچنده برخیل آثار قلم گوردک . محیول اولدقلاری فضل و عرفان ساعقه سیله زمانلنده هر بری بروادی ، ادب طویش اولان فضای اسلامافدن برچوغنی یالگز بروطور ایله نشوهیاب فیض ومعرفت بولدق . کتم حقیقت ایمیورز یا . کتابخانه اسلاف الحمد لله میدانده طوریور . تحقیق و تحریق خاصه سیده اصحاب تبعدهن تزع اوئندی . آراس-ونلر ، بولسونلر ، گوسترسونلر . بزده کماله مدانی و یا مقدم برمنشیز دها بولندیغی ادرارک ایله افتخار ایدم .

کمال اث بیوك خاصه سی مسلک ادبده التزام ایتدیگی فکر حقیقی معاصرلرینک قلبنه القا ایده جلک طرزده یازی یازمه سی ایدی . بوسیبله جد و هزلدن هانگی یوله گیردی ایسه (تعبیر معذور اوله) موده اولدی . هر کس او یولی التزام و تقایدہ باشладی . کندیسی ایسے اتخاذ ایتدیگی طرزلرک هیچ برندہ کندیس-مند گری قالمدی . اقتدارینی هر برندہ مساوی اوله رق گوستردی .

تكلفات لفظیه دن بری اولق شرطیله بردہ نثر شاعر انہ میدانه

عمر بیده، فارسیده ادبیاتدن مشهور اولو بده گورمديگى کتاب يوق ايدي دينسهه مبالغه يه حمل ايده مليدر .

با خصوص قوه حافظه سى فطرتىڭ كىنديسىنە رايگان قىلىنى خواص عاليه ناڭ بىخىلەرنىن معدود اوله جق درجه لىردە فوق العاده بولندىغىندىن، بىرگە منظور و يامسىمۇي اولو بده حفظ ايتدىگى شىلىرى او تىق شانىندىن دىگل ايدى .

جىد وەزىلەن اولق اوزره حفظىنە تۈرك، عرب، عجم و فرانسز لسانلىرنە سوپەتلىش بشىيگىن زىياده اپيات منتخبه وار ايدى .

كاه فەرسىنەن بىر داستانى رىستانە بىر طور جىلاتله، كاه معلقات سېھەن دن بىر قصىىدەي، همان كىنديسىنە نظم ايتدىگىنە احتمال ويرىلە جىك بىر طرز فاصاحتىلە و كاه عرفي و يائىقىدين بىر منظومەي او ايكى شاعر ئىكەنلىك مخصوصاً تىنەن اولان بىر لسان متنىلە از بىرندىن او قوردى .

هاله بىرچە اسىلىرى ايشىدەمەش عثمانلى شاعرلەرنىن يوزدىن زىيادە سېھەن غزل و بىتلەرى آنڭ حفظىنە ايدى .

المانيا ئىنگلەترىنىڭ، حاصلى اقوام فاضلەدن هەنگىسىنە اولورسە اولسون، سىياسىيات و ادبىياتدن اولو بده فرانسز لسانىنە تىجىھ و نقل او تىش آثار مشهورەسىنی هان كاملاً اۋوچۇمىشدر .

بونلاردىن بىشـقە فقهـگى، كلامـگى ايكى فن جىـلـلـەـدـەـ مـنـسـوبـ وـ آـنـلـەـ مـتـعـلـقـ مـسـائـلـ غـامـضـنـاـكـ اـكـثـرـىـسـىـ مـتـفـهـمـ اـيـدىـ .

هاله تارىخىندا، زمانمىزىدە بىرايكتىجىسىنى گورمدىگىمىزى ھىچ بروقت ادعا دىن گرى طورمۇز .

اور و پادن عودتىندا صىكىرە شرح موافقى تىجىھ يه باشلامش و اوچ بىش فصلانى يازمىشدر .

قىندىن روان اونجە بر تناسب بر السجام فوق العاده پىـدا اـيدـرـدىـ . اـيشـتـهـ حقـاقـىـ فـكـرـيـيـ تصـوـيرـىـنـ عـبـارتـ اـولـانـ مـسـلـكـنىـ اـصـابـتـ وـ سـلـامـتـىـنـهـ ،ـ لـطـافـتـىـ الـفـاطـدـهـ آـرـايـانـلـهـ قـارـشـىـ اـقـامـهـ اـيـدـهـ جـگـمـزـ بـرـهـانـلـرـكـ بـرـىـسـىـدـهـ بـوـ اـسـلـوـبـىـ دـرـ .

شوراسى محققىر، كە مـنـسـوبـ اـولـىـنـىـ مـلـتـكـ فـطـرـتـىـنـدـهـ مـنـدـجـعـ اـولـانـ عـرـفـانـ جـبـلىـيـ عـصـرـمـنـكـ كـلـاتـ وـ فـضـائـلـهـ موـافـقـ بـرـ طـورـهـ تقـلىـپـ اـچـحـونـ يـگـرـىـ سـنـهـلـكـ بـرـ مـجـاهـدـهـ اـدـبـيـهـ سـىـ كـفـاـيـتـ اـيـلـاشـدـرـ . بـوـ جـهـتـلـهـ بـرـ قـطـعـهـ مـشـهـورـهـ سـنـدـهـ :

« اـولـورـسـهـ گـورـمـهـ دـنـ مـلـتـدـهـ اـمـيـدـ اـيـتـدـيـگـمـ فـيـضـيـ يـازـلـسـونـ سـنـكـ قـبـرـمـدـهـ وـ طـنـ مـحـزـونـ بـنـ مـحـزـونـ »

قولـىـلـهـ اـظـهـارـ اـيـتـدـيـگـيـ نـالـهـ مـاـيـوسـيـتـ يـالـكـرـ قـائـلـكـ غـيـبـوـتـ اـبـدـيـهـ سـنـدـنـ طـولـايـ وـارـدـدـرـ .

يـوقـسـهـ :

« وـظـائـفـ جـانـ وـتـنـدـنـدـرـ مـقـدـمـ بـزـهـ اـفـعـ المـزـدـرـ رـوـحـ اـعـظـمـ اـولـورـسـهـ كـدـهـ كـيمـ اـيـلـ حـزـنـ وـمـاتـ دـگـرـ طـوـرـ اـغـمـزـ بـرـ بـوـيلـهـ عـالـمـ نـهـ لـرـ اـيـتـدـكـ عـلـىـ رـغـمـ زـمـانـهـ »

مـحـسـنـدـهـ اـعـلـانـ اـيـلـيـگـيـ فـدـاـكـارـيـ حـمـيـتـ وـادـعـاـيـ لـيـاقـتـ فـكـرـلـيـنـىـكـ،ـ كـهـ اـمـيـدـ اـيـتـدـيـگـيـ فـيـضـكـ مـقـدـمـاـتـنـدـنـدـرـ ،ـ كـالـكـ وـفـاتـنـدـنـ صـكـرـهـ دـخـىـ قـابـلـ زـوـالـ اوـلـيـهـ جـغـىـ اـثـبـاـتـهـ قـالـقـشـقـ زـائـدـدـرـ .

پارسده بولندیفی زمان حقوق علامه لردن (امیل آقولا) دن فن حقوق و اداره‌ی تحصیل ایتدیگی گی، بالخاصه اقونومی پولیتیقله‌ده اشتغال ایشدر.

§

آثاری منتشره‌سی شونلدر:

ترجم احوالدن:

صلاح الدین ایوبی - یاوز سلطان سلیم - فاتح - امیر نوروز - (اوچنجی دفعه اوله‌رق مؤلفی طرفاند تکرار تصحیح وطبع اوغشدر)

تیاترو و حکایه‌لری:

وطن، (آمان وروس وفرانس لسانلرینه دخی ترجمه اوغشدر) گل نهال - عاکف بک (صکره‌دن تصحیح اوغشدر) زوالی چوچوق. انتباھ . جزئی .

رساله‌لری:

دور استیلا، بارقه ظفر، قانیه، حکمة الحقوق، عرفان پاشایه مکتوب، مه پریزون مؤاخذه‌سی، تحریب، تعقیب، مقدمه جلال، بسار دانش، مختبات تصویر افکار.

مقالات متعدده‌سی:

تصویر افکار، مخبر، حریت، عبرت، بصیرت، حدیثه، اتحاد، صداقت، وقت غن‌تلرینده نشر اوغش بشیوز قدر بند مخصوص‌صلدر.

هله هر بری بدرس حکمت و ادب اوله‌رق احباسنه و یا محتاج تشویق گوردیگی نورسید گان ادبه یازدیفی مکتوبلر برآرده یه گتیریله جلک اوسمه قاموس بیوکلکنده برقاج جلد کتاب اویور .

غیر مطبوع آثاری:

قره بلا (تیاترو) جلال الدین خوارزمی (کذا)

ترجمه‌لری:

زانزاری روسوناک شرائط اجتماعی (ناتام) مونتسکیوناک، روح الشرایع، باقوناک بعض آثاری، وولنه‌یک لاروئین دوپالیری .

قوندوره‌سنه‌نک «تاریخ ترقیات افکار بشر» عنوانی اثرگزیننک بر قسم کایسی .

مشارالیه، بواثرلردن بشقه وطن وملته برخدمت عظمی ایفا‌سیله مشغول ایدی، که اوده (عنانی تاریخی) ایدی . اثر مذکور کلاک شاننے لایق و بولندیفی دور ترقی و عرفانک طور حقیقتکارانه‌سنه موافق اولمقله برابر، بودولت معظمه‌نک ادوار عظمت و شوکتیله، تجدد قرون و ازمان ایله انقلاب ایتدیگی اطواری ناطق ایدی .

یالکز مقدمه‌سی بعثت محمدیه‌دن ظهور سلطنت عنانیه‌یه قدر آسیا و آفریقا و اوروپا قطعه‌لرینده طالع و افل اولان حکومات اسلامیه‌یی عنجه‌سیله شامل اولدیفی حیثیته بر تاریخ عمومی اسلام اطلاقه احرادر . باخصوص یالکز بو مقدمه بیک بشیوز طبقه کاغد اوزرنه یازلشدی .

هله (هامه‌ر) گی سلطنت سنه‌نک بر حقوق عنایات و سمه‌لاتنه نائل اوملقله برابر، جبلتده اولان ردائت و دنائت الحاسیله دولت عنانیه‌یی بیک درلو عنویات سقیه ایله ماهیت حقیقیه‌سدن تجربید ایدرک جهان مدینیتنه برآفت ذی حیاتی شکلنده تصویره غیرت ایدن یادگارک اسنادات غرضکا رانه‌سی و تایق معتمده ایله ردد و ابطالده گوس‌تردیگی همت و محیت آلتی یوز

قدر بر تهـاق صدری یه مبتلا اوله رق [۱] ربیع الاولـث یگرمی سـازنجـی
پازار گونی ساعت سـکزـی ۲۰ کـچـرـک ۴۸ یـاشـنـدـه تـرـک مـعـرـفـخـانـه دـنـیـا اـشـدـرـ.

مضى مامضى وجف القلم

حـکـمـی اـتـامـ اـیدـنـجـه خـامـه صـنـع قـدـیـم
شـخـنـه مـوـت اـیـلـزـ بـرـلـظـه تـأـخـیر زـمـان
بـسـمـ اللـهـ الـحـیـ الـقـیـوـمـ
«کـلـ مـنـ عـلـیـهـ فـانـ»

ابوالضیا توفیق

حـاشـیـه

کـمالـ بـوـدـوـلـتـ مـعـظـمـهـنـکـ مـؤـسـسـیـنـ هـسـتـقـلهـ سـنـدـنـ اـولـانـ شـہـزادـهـ سـلـیـمانـ
پـاشـانـکـ مـفـتوـنـ حـیـتـ وـشـجـاعـتـیـ اـیـدـیـ . بـوـسـیـلـهـ وـفـاتـنـدـنـ صـکـرـهـ غـازـیـ
مـشارـیـلـهـ قـرـبـنـدـهـ اـحـرـازـ مـقـامـ اـیـمـکـیـ آـرـزوـ اـیـلـدـیـ . بـنـاءـ عـلـیـهـ وـقـوـعـ
بـوـلـانـ عـرـضـ وـاسـتـرـحـامـ اوـزـرـیـهـ طـرـفـ هـمـایـونـ حـضـرـتـ پـادـشـاهـیدـنـ، نـعـشـنـکـ
سـاقـزـدـنـ نـقـلـیـلـهـ بـوـلـایـهـ دـفـنـهـ مـسـاعـدـهـ بـیـورـلـمـشـدـرـ .

[۱] وـفـاتـنـدـنـ اـیـیـ کـونـ مـقـدـمـ یـازـمـشـ اـولـدـیـیـ بـرـمـکـتـوـبـ . کـهـ خـبرـ اـرـتـحـانـدـنـ
اوـجـ کـونـ صـکـرـهـ یـدـیـهـ وـاـصـلـ اـولـمـشـدـیـ . خـسـتـهـ لـکـنـهـ دـاـرـ اـولـانـ فـقـرـهـیـ شـودـرـ :
.....
بنـ اـوـنـ کـونـدـنـ بـرـیـ کـیـفـسـیـزـ . بـرـفـنـاـ صـوـغـوـقـ آـلـشـمـ . بـرـوـنـشـیـتـ، مـعـدهـ فـسـادـیـ
بـاـسـوـرـ بـرـبـیـهـ قـارـشـدـیـ . . . آـغـلـاتـدـیـ . اـیـکـ اوـجـ کـونـ اـوـلـ اـیـلـمـکـهـ یـوزـ طـوـتـشـدـمـ .
بـوـکـونـ عـارـضـدـلـ بـتـونـ بـتـونـ صـاـوـشـدـیـ کـیـ کـوـرـیـنـورـ . اللـهـ وـبـرـسـدـهـ نـکـسـ اـیـسـهـ .
کـیـفـسـیـلـکـ بـوـرـغـوـنـلـغـیـ بـوـنـدـنـ زـیـادـهـ یـازـیـ یـازـ مـقـلـعـهـ مـیدـانـ وـبـرـمـیـورـ . باـقـیـ دـعـاـ
قرـداـشـکـ کـانـ

فـیـ ۱۷ـ تـشـرـیـنـ ثـانـیـ سـنـهـ ۲۰۴ـ کـمالـ

سـنـهـ دـنـ بـرـیـ خـاـکـبـرـ سـرـفـنـاـ اـولـانـ اـجـدـادـ عـظـامـزـکـ اـروـاحـ مـبـارـکـلـرـیـ تـطـیـبـ
ایـدـهـ جـکـ درـجـهـ لـرـدـهـ اـیدـیـ . نـهـ فـائـدـهـ کـهـ بـوـاثـرـ جـلـیـلـ نـامـ صـلـاحـهـ بـوـرـغـشـ بـرـ.
مـفـسـدـ کـشـتـنـیـکـ بـلـایـ شـئـامـیـلـهـ مـوـقـعـ اـنـتـشـارـهـ وـضـعـ اـولـنـدـیـیـ گـوـنـ منـعـ اـیدـلـمـشـدـرـ .
آـمـیدـ وـارـزـکـ . وـلوـ یـازـلـدـیـیـ قـدـرـیـ اـولـسـوـنـ . مـؤـرـخـنـ خـاـکـنـهـ حـرـمـةـ مـظـهـرـ
اـنـتـشـارـ اـولـوـرـ . چـوـنـکـ سـلـیـمانـ قـانـوـنـیـ بـهـ قـدـرـ اـولـانـ درـتـ جـلـدـ کـبـیرـیـ تـمـاـمـ اـولـمـشـدـرـ .

خـاتـمـهـ

کـالـاثـ مـنـیـاتـ فـضـلـ وـعـرـفـانـیـ حـقـیـلـهـ تـعـرـیـفـ اـیـمـکـ اـیـچـونـ اـنسـانـکـ
آنـکـ قـدـرـ قـوـهـ اـقـتـدارـهـ مـالـکـ بـوـلـنـیـ اـقـتـضاـ اـیدـیـ . بـوـاقـتـدارـ اـیـسـهـ کـنـدـیـسـهـ
خـاصـ اـولـانـ بـخـشـایـشـ قـدـرـتـدـنـ اـیدـیـ . بـوـسـبـیـلـهـ ذـاتـاـ عـبـزـدـنـ بـشـقـهـ سـرـمـایـسـیـ
اـولـیـانـ بـوـشـاـ گـرـدـ مـعـرـفـتـیـ اـوـنـادـرـهـ فـطـرـتـکـ فـضـائـلـ عـالـیـسـیـ تـصـوـیرـ اـیـچـونـ یـهـ
کـنـدـیـسـهـنـکـ، بـعـضـ اـعـاظـمـکـ تـصـوـیرـ مـاـهـیـتـدـهـ اـبـدـاعـ اـیـلـدـیـگـیـ اوـصـافـ
مـخـصـوصـهـیـ اـسـتـهـالـدـنـ بـشـقـهـ چـارـهـ بـوـلـهـ ماـمـشـدـرـ .

شـیـخـ غـالـبـ حـسـنـ وـعـسـقـنـکـ خـاتـمـهـ سـنـدـهـ :

« اـسـرـارـیـنـیـ مـشـوـیدـنـ آـلـدـمـ

جـالـدـمـولـیـ مـیرـیـ مـالـیـ چـالـدـمـ »

قولـیـلـهـ جـنـابـ مـوـلـانـکـ اـقـوـالـ حـکـمـیـهـ سـنـدـنـ اـقـتـبـاسـ اـیـلـدـیـگـنـیـ آـکـلـاتـقـ اـیـسـتـشـ دـرـ .
کـالـاثـ قـبـرـ . مـخـرـمـدـنـ نـبـاشـانـهـ اـغـتـصـابـ فـضـیـلـهـ جـسـارـتـ اـیـدـهـ مـیـهـ جـگـمـزـ
گـیـ . مـتـرـوـکـاتـ فـضـلـ وـعـرـفـانـیـ (مـالـ مـیرـیـ) قـبـیـلـدـنـ دـخـیـ اـولـیـهـ آـنـیـ
سـرـقـتـهـ دـگـلـ، (مـالـ مـیرـیـ گـیـ) صـیـانـتـهـ مـکـلـفـ .

ایـشـتـهـ تـارـیـخـ اـدـیـسـیـ تـصـوـیرـ اـیـمـکـ اـیـسـتـدـیـگـمـزـ بـوـ صـاحـبـ دـهـاـ اـونـ گـوـنـ

وَلِمَنْدَلْهُ وَلِمَنْدَلْهُ
وَلِمَنْدَلْهُ وَلِمَنْدَلْهُ

وَلِمَنْدَلْهُ وَلِمَنْدَلْهُ

لِمَنْدَلْهُ

لِمَنْدَلْهُ وَلِمَنْدَلْهُ وَلِمَنْدَلْهُ
لِمَنْدَلْهُ وَلِمَنْدَلْهُ وَلِمَنْدَلْهُ

[1] لِمَنْدَلْهُ وَلِمَنْدَلْهُ وَلِمَنْدَلْهُ
لِمَنْدَلْهُ وَلِمَنْدَلْهُ وَلِمَنْدَلْهُ

لِمَنْدَلْهُ وَلِمَنْدَلْهُ وَلِمَنْدَلْهُ
لِمَنْدَلْهُ وَلِمَنْدَلْهُ وَلِمَنْدَلْهُ

لِمَنْدَلْهُ وَلِمَنْدَلْهُ

لِمَنْدَلْهُ وَلِمَنْدَلْهُ

g
TOVİSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 26788

١٣٥٦ — ١٣٥٧

ج

كال

١٢٥٦ - ١٣٠٦

أثر ابن الصبّان

نامق کمال

کمال

نه خطای ایلک ای تیر کج انداز فلک
ملتک کلدی جکر کاهنه طور دی پیکان

کمال گئی بر داهیه عرفانک ترجمه حالنی یازمق بکا نصیب او له جغی
کیم خاطره گتیردی . ولو بر آن او لسون بویله بر فکرده یولنقلم لازم
گلسه ایدی بینمی پاره لردم .

حقیقت بو ایکن او خارقه روزگارک فقدانی ادرالک ایلدم . دنیاده
اک مقدس طانیدن شیله قسم ایدرم ، که بنم ایچون آنک غیوبتندن دلخراش
بر بادره مصیبت متصور دگلدار . کاشکی او خبر مصیتی ادرا کدن اول
باشه بر صاعقه اصابت ایتمش او لسه ایدی ، هقدرا اصابت ایتمش او لوردی .

کمال نه ایدی ؟

بر بارقه عرفان .

یا هیچ بارقه ی تصوره امکان متصور میدر ؟
مع ما قیه بن بوراده — ولو بر زمان ایچون او لسون — تأثرا تمه غلبه ایله
وظیفه هی ایفا یه چالیشه جغم ؛ چونکه بنی وظیفه پرور ایدن آنک التزام
وظیفه ده گوستردیگی اعتنا ایدی . (خدمتا صفا و دع ما کدر)

§

بر بر یعنی دن ایده می افتراق
شویله خیال ایتدی فلک کیم تی
ذهنننه نقش او لشیکن صور تم
سنده بکا بکر ذمر سین بنی

اصح
هزاب
ایتمش در
بو ساخته نه
دو یا کله یا سنت و

کمال بک، والده سنك پدری عبداللطیف پاشا تکفور طاغی محصلی ایکن ۱۲۵۶ شوالیک یگرمی آلتنجی گونی اوراده زیتساز مهد وجود او مشدر. حتی ولادته بر تعمیمه ایله شعر ادن عارف افندی نامنده بر ذات «ایردی شرف بو دهره محمد کمال ایله» تاریخی سویلمش. مشارالیه، تاریخ عثمانیده پک چوق صحائف شان و شرف استیعاب ایتمش بردودمان جلادت و سیاستک زمانزدہ ادرالک او لمش یگانه ثمره‌سی ایدی. بدری مصطفی عاصم بک آنک پدری سلطان سلیم ثالث سرقرتاسی شمس الدین بک، آنک پدری شعر ادن قپودان دریااحمد راتب پاشا، آنک پدری ایسه نادر شاه ایله محارب و غالب اولان مشهور صدراعظم طوبال عثمان پاشا در ۰

مشارالیه کندی اقوال باقیه سندندرکه: «نجابت انسان ایچون حقیقت حالده ایستادمیه جلک شیر دندر دیمیز. البته طاهر بر نسبدن گلمک رذیل بربانک صلبیندن گلمکدن، انسانیتک کافه منیاتی ادرالک ایدنلر جه مرجحیدر» دمک ایسترز که کمال بک، نسباً دخی حقیقة فضائل و جلائل ایله آراسته بر خاندانک فرزند تجیی ایدی. مع ما فيه کمال معروف بر خاندانه منسوب او لمامش او سه دخی کمندیسی بر خاندان شرف وجوده گتیرن اعلیٰ فطرتند ایدی. چونکه کمال اجددیله افتخار ایدنلردن او لمدینی حالت زمانی آنک وجودیله افتخار ایلدی. بناءً عليه آنک سلسه‌سی کندیسندن باشلامسی طبیعی در. چونکه مشارالیه باشی باشنه بر دور تشکیل ایدن اعظم روزگاردن ایدی ،

§

کمال بک، درت بش آی بایزید رشدیه سنه، بر قاج آیده والده مکتبته

دوام ایلمش و اون ایکی یاشنده ایکن ۶۸ بیوک پدریله قارصه عنی می‌شدن طولانی بردہا مکتبه گیده ممشدر. ایشته کالک عقللاره وله ویره جک احاطه کلیه فضل و عرفانی هب کندیسندک ثمره سعی و اجتهادی ایدی. کمال بگلک ابتدای اشتھاری شعر له در. حتی نامی میدانه چیقدنی لیخ زمان (نامق) بک دیه یاد او لنووردی. کندیسندک بادی اشتھاری ایسه:

«ظهور رنک کثرت پرتو نور خدادندر
تلون هیأت اشیاده تأثیر ضیادندر»

مطلعی حاوی اولان غزلی ایدی. او تاریخنده ایسه کمال ۱۷ یاشنده ایدی. شعرده اختیار ایتدیگی مسلک نفعی و فهیم یولی ایدی. او بولده ایسه حقیقة او ایکی صاحب ملکه غبطه رسان اوله حق پک چوق پارلاق شعر لری گورلش و مؤخرا :

«بز اول عالی هم ارباب جد و اجتهاد ز کیم
جهانگیرانه ب دولت چیقاردق بر عشیرتندن»

یتی حاوی اولان قصیده مشهوره سی یولنده حماست افکار و حسیات علویه سنه ترجمان اوله حق شعر لر سویلمشدر.

یتش طقوز تاریخنده تصویر افکاره محرر او لمشیدی. کندیسی ایسه اون یدی یاشنده برعی باب عالی ترجمه او طه سنه دوام ایتمکده ایدی. فقط بزجه مقصود آنک دوام ایتدیگی قلم دگل، وفاتنه قدر دست عرفانندن بر اقدیمی قلم اولدیغدن، مضبوطات و ملاحظاتی او نقطه نظر دن یورو و هجرز ایشته طانید یعنی کمال اصل مبدأ اشتھار ادبی و سیاسی سی بو تاریخندر.

حتی بوتار یخندن اعتباراً (نامق) مخلص شاعر انسی. (کمال) نام صحیحیله
ولوله ساز علم ادبیات اولمغه باشلامشدرو.

§

تصویر افکارک ظهوری دور جدید ادبیاتمگه فاتحه‌سی در، استاد
اعظم کمال اولان شناسینک تأسیس بدیعی اولان اوورقه حوادث، ایکی
سطردن عبارت بر وقعه‌عادیه یه قدر کافه مباحثی بر بشقه طرز افاده‌ده تحریر
و نشرده دوام ایلدیگندن، پاک آز زمان ایچنده خلقک فکرولسانی بر طور
دیگره تحول استعدادینی گوسترمگه باشладی. انسانه اسگی یولده یازلمنش
اژلر جادی گورمش قدر قورفتح و عادی یولده یازلمنش شیلر بی ادلر لسانی
قدر مستکره گورونمگه باشلامش ایدی. حال بو که طرز قدیمک تصنیع
سامعه فرینه مجدوب و یامغلوب اولانلره مسلک جدیدک - خیالات
وهیمه و غلو مطلق و بازیجه الفاظدن عاری اولان - حقیقت پرستگنه
منجذب بولنانلر آره سنده بر محشر جدال تشکل ایتمگه باشلامش ایدی.
مسلک قدیم اربابی زمانلری جهتیله بالطبع کثرته و ادبیات صحیحه
پیروانی ایسه آغاز عهد ظهورلری اولمغه حسیله هنوز قلتده ایدی.

ایشته بو آرالقده ایدی، که تصویر افکارایله روزنامه جریده حوادث
آره سنده معهود «مبحوته عنها» مباحثه‌سی میدانه گلدي.

او وقته قدر غزنه لرده بو یولده مباحث جریانی سابق الامثال دگل
ایدی. چونکه تصویرک ظهورینه قدر ذاتاً ترجمان احوال ایله جریده دن
بشقه غزنه ده یوق ایدی. بناءً علیه بو مباحثه طرز قدیم ایله طرز جدیدی
یکدیگرندن ابدیاً آیرمغه پاک بیوک خدمت ایلمشدرو.

بناءً علیه او تار یخندن اعتبار ادبیات جدیده، یعنی صحیحه وجود بولمغه

باشладی. بالطبع منتبیینی ده تکشیر ایدی. زیرا ماضینک محصول عرفانی -
نه قدر پارلاق، نه رتپه شعشهه نتار او لسه - عيون اخلاقی خیره دار ابده جگ
رونق و مزیتی حائز او لهماز . (لکل زمان مسلک و رجال)
او مباحیه ختم بولانی صره ده ایدی، که علامه ادب شناسی، برسیله
پارسه چکیله رک، تصویری منحصر آکالک عهدئعر فانه ترک ایدی. (۱۲۸۱)
کمال ایسه بو تاریخنده هنوز ریان شبابدن قور تلمش بر گنج ایدی. نزد
ایسه نظمده کی قوت و اقدارینه نسبتله طفل نو هو س صایلیردی. بناءً علیه
طبعاً شاعر یارالمنش اولان بونادره فطرت، محبوب قلی اولان شعری ترک
ایتمگه و آکا بدل سیاسیاتی «معشوقة و جدان» ایدنمگه محبور اولدی .
انسانک یرمیل جبلی ایله پرستش ایتمگی برشیئی، برسوق ضروری ایله
دیگر بر شیله استبدال اتمی پاک چوق مجاهدنه نهسه توقف امده. بوکا ایسه
دنیاده التزام وظیفه فکرندن بشقه بر قوه مجبره متصور دگلدر .
مجاهدنه نفس ایله هو ساتنه غلبه ایسه هر کسک کاری دگل فطرت عالیه
اصحابنک داخل اقداریدر . فطرت عالیه اصحابنک ایسه التزام وظیفه
اک مقدس شماریدر. بو شعاری محافظه ثابت اولانلرک ایسه ابنای ملت
الی قیام الساعه شکر گداریدر .
ویل! او وظیفه ناشناسه، که بودنیای فانیده نفع ناس ایله خیر ناس شرفی
کافی ایکن اغراض نفسانیه سنى تطییبه چالشمق اجل کاریدر.

§

کمال، ظهورندن ارتخانه قدر شاعر اوله رق دوام ایتش او لسه ایدی؛
نهایت بوعصرک ادراکات و تجلیاتنه لا یق و بناءً علیه نفیه یه فائق بر شاعر
اولوردی، فقط شعریله جان و جهانندن زیاده سودیگی ملتنده، حصولی

امید ایلدیگی فیض ترقی حس ایتمگه موفق او له ماز ایدی. چونکه شعرله خدمت ایده من ایدی .

(«مرء عدو لما جهل» قاعده سنه استناداً حقمنزده سوء ظنه دوشو- لمه مسني رجا ایدر ز. بزشوري انکار ایدنلردن دگل. بالعكس بر ملتک قوه ناطقه سی ادبیات و او ناطقه نک آهنک طبیعیسی شعر اولدینی اعتراض ایدر ز. مقصد من اقسام ادبی اولان نظمک، ادبیاتک رکن اصلیسی اولان نثر قدر مفید اولمیغئی تفهمیدر .

ایکیسیده بو عصرک یتشدیردیگی دهات عرفاندن اولان هوغو، ایله تیئری، گوز او کنه آلیرسق - حتی منیات شاعر انہننک فوق العاده لگی جهنه هوغوی او ج اعلای استثنایه اصعاد ایتدیگمز حالده دخی - تیه رک ادبیات سیاسیه سیله مملکته نهقدر نافع خدمات ابراز ایلدیگنی اعتراض مجبور او لورز. فقط بومزیتی هوغوده گوره مددیگمزی سویلمکندنه چکنیمیز) سیاسیات معشوقة و جدای ایدی دیعش ایدک . کمال شعر نقطه نظر ندن عثمانی و ایران شعراسی ایچنده فعینک حائز اولدینی مرتبه اقتداره واصل اولمش بر شاعر تصور ایمز و مشارالیه ک - بلاغتک بر طرزستما - نهسی اطلاقنه شایان اولان - منظوماتنه مفتون ایکن، سیاسیاته اولان حرمت وظیفه پرورانه سی ساقه سیله ضیا پاشای

«بیرام گی بر خر زمانه

قیدی او یگانه جهانه»

قولندن طولاًی احباب آره سنده دگل، مخاصمین میاننده بیله تقوه اولنه- میه حق سوزلره مؤاخذه ایلمشدر . ایشته وظیفه محافظه مسالک منزیتی بویله اولمق لازم گلیر .

حاصلی کمال، محبول اولدینی قدرت خارق العادة عرفانی، ادبیاتک سیا- سیات و اخلاق قسملرینه حصر ایتمکله برابر، بولندینی عصرده توجه اولنان کعبه کالات و فضائله وصول ایچون - الفاظدن عاداته قدر شمولی اولان محافظه کارلغی اصحابه ترک ایله - مملکتک مقصود آتیسی بولنان ارباب شبابی فیضیاب معرفت و کمال ایتمگه چالشمش و بو عنم عالیه متنانده هیچج بر مانعه یه اهمیت ویرمه مشدر .

مسارالیه ک ترجمه حمال سیاسی وادیسینی تزین ایدن و قایع فاخره سندندر، که «عا کف بک» نامنده کی تیاتر و سنت اساسی ماغوسه یه واصل اولدینی گیجه، آتلمنش اولدینی زندان بلاده تصور ایلمشدر .

بو دارمحنت ایچنده نمونه آخرت اطلاقه سزاوار اولان اویله بر مضيق عقوبته ذهنی تصورات ادیه ایله مشغول ایتمک و حتی بو مشغولیتی، بولندینی حال و موقعی خاطره گنیرمیه جلک راده لره ایصال ایدوبده براو- یونک اشخاصی پیش تصوره آله رق کنندیسینی تیاتر ووده بولنورگی ذو قیاب ایلمک، اویله عادی یرادلش آدمله میسر اولور خصائصدن اولمه گر کدره. ایشته «فضائل ذاتیه و مزیات سیاسیه وادیبه دن کثیر و تنوعی عقله طور غنوق ویره جلک نیجه او صاف جلیله بی جامع بر نسخه کبرای عرفان اولان کمال، افکارینی دائم اعظمه تقیید و یامفاخر و سوابقمنزی فیاض قدرتک کنندیسنه رایگان قیلیدینی اسلوب بیان ایله تصویرده گوستردیگی اعتنا خاصه سنت معاوتنی سایه سنده یازدینی شیلری طرفدارانه دگل، خلافگیرانه بیله تأثیر و قبول ایتدیرمگه موفق اولمشدر . بناءً علیه نامنه صاحبقران ادب اطلاق اولنسه نارواریدر ؟

«اکثر اعظمی بولندینی مرتبه یه زماننک تأثیری ایصال ایدر»

بالعکس کمال، زمانی احراز ایتیگی مرتبه عرفانه کندی قلمزنک تأثیریله واصل اولشدر .

بوندن یگرمی سته مقدم الی قلم طو تار یگرمی گنج تصور ایمک بیانی استحصالیه وجود ویرمک قیلنندن ایدی. بوگون ملک ک هر گوشه سنده اوهام عرفانک سایه سنددر، که یازی یازمغه، یازدینی شیلری عمومه بگنبدیگه مقندر ایکی بیکدن زیاده ارباب شباب تعداد اولنه بیلیر . اک مکمل بر مکتب عرفانک بیله بوقدر بزمان ایچنده بود رجه لردہ آدم یتشدیر مسنه احتمال ویریله من .

آنک ظهورینه قدر لسان ادب ایکم حکمنده ایدی. ناطقه منه انبساط ویرن آنک نعمات عرفانی دره. تصویر افکارده هر گون بر بشقه زمینه سرد مطالعات ایتدیکه، او زمانه گوره سخنور کینان کهپرور لر بیله حیران اولورل ایدی .

کمال، لسانزدہ آرزو ایتیگی انقلابی اجرایه مو فقیله بوگون بزه بر ناطقه عرفان یادگار ایلشدر .

کندیسنه «عرب کوله» تسمیه ایلیگی قلم، ید عرفانه مسخر او لوجهیه قدر (اک واضح تعییریله) چتره فیل ایدی. زبان قلمه صحائف ادب و عرفانکه بیلغانه سانکه آرای بیان اولمق خاصه سنی آنک همت و معرفتی افاضه ایلیدی .

§

کمال کتاب شکلندہ با صیلان ایلک اثر قامی (دور استیلا) رساله سی دره. بورساله بی ۱۲۸۲ سنه سی رمضانک اوننجی گیجه سی علی طریق الاما بکا یازدیر مسنه ایدی .

هیچ تصحیح گورمدن بر سنه صکره، حتی کندی رای خلافه اوله رق ۸۳ سنه سی رمضانکه تصویر افکار تفرقه سنه درج ایتدیرن ده بن ایدم. کمالک ییوکلگنی ادرا که ایشته بورساله سی سبب اولمشدی . قلمله کاغدی الم الوبده مقاله‌ی «وقتا که مقدّ ما اقليم عرب‌بدن ظهور ایله آزدست ایچنده نور سحر گی آفاقه منظر اولان فرق اسلامیه ...» سوزلریله تقریره باشладیغنده ، بن املایه بدل حیران حیران یوزیکه باقش ایدم . بونک او زرینه (نیچون یازمیورسک؟) سوئالنده بولندیغندن (عمر مده وقتا که ایله باشلار برعباره یه تصادف ایتدیگمدن بر شی روایت ایدمیورسک ظن ایتم) جوابی ویرمش ایدم او، گول‌دیگه کوکلره برصفای جاودانی بخش ایدن بایغین گوزلریله یوزیه باقهرق، بر ابتسام مشفقاته ایله «یاز بقایم ! صکره او گرنیرسک» دیمیش ایدی . بناءً علیه تاریخ عنانی یه و قایع عاده سنه قدر احاطه کلیه سی اولان او صاحب دها کیجه ساعت او چدن او نه قدر، حتی کاه معتادی اولدینی اوزره گزینه رک و کاه افعانی تصویر ایتیگی سلطانین عالیه یه متعلق مضبوطی اولان فقرات تاریخنیه نقل ایله رک رساله‌ی کاملاً املا ایدی .

بورساله کندیسنه دیدیگی گی «پر نج اوزرینه فاتحه یاز مق قیلنندن» بر اثر کمال در .

بناءً علیه برو قتلر هر کیجه‌ده آنک گی و فقط هر بری اخلاق و سیاسیه و یا لطائف و ادبیات‌هائدا اوله رق یازدینی یوزلرله مقاله‌لر میدانده اولیوبده یگانه اثر قلمی بورساله جلک او لسه، ینه کمالک عظمت اقتدارینه برهان اوله رق اقامه ایدله بیلیر .

§

کالک، اخلاق فاضله و میلان محسن، وبخصوص نزاهت ادبیانه گی
بر طاق خصائص عالیه سی یقیندن تقدیره موفق اولانلر کندیسینک حقیقته
بر فطرت برگزیده ایله محبوب اولدیغی اعتراض ایدرلر .

اخلاق فاضله و نزاهت ادبیانه سنک اک کوچوك برموسنی گوستره مم:
عبدالحق حامد بگه اولان و مجموعه عاجزانه مک جلد تانیسینه نشر ایدیلان
بر مکتوب مفصله « بکا یتشمک ایچون مرور زمان احتیاجی هانگی
مسئله دن طولایی بیان ایدیورسک، دهاتیشوبده نیپاچقسک، شمیدین
قرق یاشنده اویغی می مراق ایندک؟ سن قلبگدن تامیله امینسک که ترکجه ده
یازی یاز مقزم یازدیغمز طرز لره منحصر ایسه بنم قدر، حتی بعض یرلدده
بندن ای، فقط بر طاق یرلدده بندن فنا یازیورسک، (ایشته اوقدردن
اول حکایت، باقیسی کراف بی نهایت) « بن مرتبه جهلمی بیلورم » دیبوره
سلک. ایشته سکا بر عباره سویلم، که سنک عبار کدن گوزلدر بن هم کندی
مرتبه جهلمی، هم سنک درجه عرفانکی بیلیم. سنک بنه مخبره ک
واسطه استفاده دگلدر. عادتاً بزم فقیر خواجه مرزا مدرسہ لردہ اعیاد
ایندکاری مذاکرہ در. بنم مقصدم ایسه کندی علمی تصدیق ایتدیر مک
دکل، آرقداشلغی تصدیق ایتدیر مکدر. مکتوبلر مک هیسنسی بریره
طوبلارسه ک بو فکرده بو لندیغمه دلالت ایدر » دیشدتر .

ایشته شناسی مسلکنک، که حقایق فکر یه لسان و رمکدن عبار تدر .
بوعصر کالات معارفیه توسعی و تزیینه موافقیله ادبیات علمایی عنوانه
لایق بر طرز مخصوصه تحویله موفق اولان کال، نزاهت محبوله و اخلاق
فضله سی حسبیله کندیسینی، مفتون عرفانی اولان اذکای یارانیله شریک

ادب منزله سنه تنزیل ایدرک « سنک بنه مخبره ک واسطه استفاده دگلدر .
عادتاً مذاکرہ در » دیه جک قدر ادیب تراهه شمار ایدی .
دنیانک هر طرفنده جاری اولدیغی او زرہ کال دخی، مسلک حقیقتپر.
ورانه ادیندن طولایی بک چوق خصوصتے اوغر امشدر. فقط بو خصوصی متلر
کندی تعییری وجھله « یاختیارلر سیئه سیله آیاقده طوره میانلرک و یا
خلقتک مساعد اولدیغی یرلره چیقمغه چالیشوبده مقندر اوله میانلرک سقو.
طندن اطرافه طاغیلان طوپراقلر قیلنندن » و بناءً علیه مدت فورانی
بر سیغاره دومانی قدر قصیر ایدی ولو او لمسه بیله خورشید معرفت و حقیقتی
غبار تلاش و شماتله ستره چالشمق (بالحیله گونشی صیوامغه) قالشمق گی
ساعیلر بنک خیث و حماقتلرندن بشقه بر ثمره گوستره من اندی. بناءً علیه
کال، مسلکنک اصابت و حقیقتندن امین بولدیغی جهته بو گروهک طعن
وشماتته قطعاً اهمیت ویرمه مش در .

٨

کالک منیات ادیبه سندن بریده حدت لساندر . حقیقته یا تحریک
همیت و یاتصویر بخدت ایتك ایستدیکی زمینلرده گوستردیکی شدت لسان
و حدت افاده یه باقیه حق او لسه انسانک، « قوڈناظقه یه قهر مانلرک، رستم لرک
اعصاب اقتداری علاوه » ایتیگنه قائل اوله جنی گلبر .
هله الزام خصم خصوصنده گوستردیکی اقتداری کندیسیندن اول
گلان ادیا ایندھه عا کف پاشا مر حومدن بشقه سنده گوره مدقک .
تزییف معارض و ترجم اتفو یولنده ابداع ایتیگی تعییرات انسانی
حیران ایدر .

مقصد من او فهارمه ادبک آثارندن نمو نه گتیرمک دکل، آثار عرفانه

اولان حیرت و مفتو نیتمزی گوسترمکدر. هیچ شبهه ایمیز که کالک مقالات حکمیه و ادبیه می کندیسی گبی آزو قت ایچنده فنا بولق دگل ، کندیسی عالم ابدیتده غنوده خاکسکون اولدجه حافظه دن حافظه به انتقال ایله احیای قرون ایدرک الى قیام الساعه دوام ایدوب گیده جکدر .

§

بوخارقه فطر تک یاز مقدمه گوستردیگی اقتدار تنوع بر فردده گورو .
لمش خصیصه لردن دگدر . آتی یوز سنه لک ادیاتمز ایچنده بر خیلی آثار قلم گوردک . بجبول اولدقلری فضل و عرفان ساقه سیله زمانلرنده هر بری بر وادی ، ادب طو تمش اولان فضلای اسلافدن بر چوغنی بالکبر طرواله نشو دیاب فیض و معرفت بولق . کتم حقیقت ایمیور زیا . کتابخانه اسلامی الحمد لله میدانده طوریور . تحقیق و تحریسی خاصه سیده اصحاب تبعدهن ترع او لمدی . آراسونار ، بولسونار ، کوسترسونلر . بزده کاله مدانی و یامقدم بر منشیمز دها بولندیغی ادرک ایله افتخار ایدم .

کالک اکبیوک خاصه می مسلک ادبده التزام ایتدیگی فکر حقیقی معاصر لرینک قلننه القابده جک طرزده یازی یازمه می ایدی . بو سبله جد و هزلدن هانگی یوله گیردی ایسه (تعیر معدور اواله) موده اوالدی . هر کس اویولی التزام و تقیلده باشладی . کندیسی ایسه اتحاذ ایتدیگی طرزلرک هیچ برنده کندیسندن گری قالمدی . اقتدارینی هر برنده مساوی او لهرق گوستردی .

تسکلفات لفظیدن بری اولق شرطیله برده نثر شاعرانه میدانه

چیقاردی [۲] نظمده ایسه عرب و غرب یولنده اک اول شعرسو یلیان او ایدی .

§

کالک قلامی هیچ بروقت هیچ برسبله واسطه سیئات او لمامش و هیچ بر وقت هیچ برصورته خلاف وجودان نشریاتده بولنامشدره . دولت و ملته اولان محبتی و آنک عظمت و اعتلای شانه منحصر بولنان مفتونیتی هیچ بر وطن پروردہ گورولش درجه لرده دگلدی .

باخصوص اکثر نشریاتنده حسیات دینیه سنی دینمز لره بیله میلان ایمان ویره جک بر بلاغت بیان ایله تصویر ایدردي . امیر نوروز ایله صلاح الدین ایوبی ترجمه حالرینی ، او ایکی صاحب جهادک خدمات دینیه ده کی اقدامات فدا کارانه لرینه مفتونیتیدن طولای یازمش در . حقیقت حالمه دخی امیر نوروزی یازشی ، مشار الیه ی دی یوز سنه صکره احیا قیلندن در . چونکه صنایع بدیعیه نامنه اختیار ایتدیگی شقشنه اویله بر سرور دینی معاصرینه بیلدریملک ، بیانی شوکستان ایچنده جوهه بولوب چیقارمق قیلندندر .

ثوت افکار ، احتشام الفاظ ، خالصت بیان ، شدت افاده گی خواص ادبیه ده عادتا ایجاد کلام درجه سنده بر قدرتی حائز ایدی .
یازدینی کله لر ، قو الاندیغی لفظلر منتهیلری دگل مبتدیلری بیله لغت قارشیدیر مغه مجبور ایته جک درجه لرده الفاظ مأносه دن ایکن ، آنک میزاب

[۱] یاترولر له حکایه لرینک بعض پارچه لری باخصوص مرمره نک تعزیغی ناطق اولان مقاله مشهوره سبله ایکی میدیلی مکتوبی بو یولده یازمش شیلدندر

قلمروی روان او نتیجه بر تناسب بر انسجام فوق العاده پیدا ایدرده. ایشته حقایق فکری یی تصویردن عبارت اولان مسماکنک اصابت و سلامتنه، لطافتی الفاظده آرایانله قارشی — اقامه ایده جگمزر بر هانلرک بر ایشیده بو اسلوبی در.

شوراسی محقققدر، که منسوب اولدینی ملتک فطرتنده مناج اولان عرفان جبلی یی عصر منک کالات و فضائله موافق بروتره تقلیب ایچون یگرمی سنه لک بر مجاهدۀ ادبیه سی کفایت ایلمشدۀ. بو جهله بر قطعه مشهوره سندۀ:

« اولورسه گورمه دن ملت‌ده امیدایتیگم فیضی
یازلسون سنک قبرمه ده وطن محزون بن محزون »
قولیله اظهار ایتیگی ناله مأیوسیت یالکنر قائلنک غیوبت ابدیه سندۀ طولایی وارد در.

یوقسنه:

« وظائف جان و تندر مقدم
بزه افعالمز در روح اعظم
اولورسه کده کیم ایلر حزن و ماتم
دگر طوراً غمز بر بویله عالم
نهر ایتدک على رغم زمانه »

خمنه اعلان ایلدیگی فدا کاری هیت و ادعای لیاقت فکر لریک، که امید ایتیگی فیضک مقدماتندندر. کالک وفاتندن صکره دخی قابل زوال اولیه جغنی اثباته قالقشمق زائد در.

§

عرسیده، فارسیده ادبیاتدن مشهور اولوبده گوردیگی کتاب یوق ایدی دینسه مبالغه یه حمل ایدله ملیده.
با خصوص قوه حافظه سی فطرتک کندیسنہ رایگان قیله یعنی خواص عالیه نک بر تجیلر ندن معهود او له حق در جهله ده فوق العاده بو لدیغندن بر کره منظور و یامسومی اولوبده حفظایتیگی شیلری او تمی شاندن دگل ایدی.
جدو هز لدن اولمیق او زرمه حفظنده ترک، عرب، عجم و فرانسیز لسانلر ندن سویلنمش بش بیکدن زیاده ابیات منتخبه وار ایدی.
کاه فردوسینک بر داستانی رسمانه بر طور جلا دله، کاه معلقات سبعه دن بر قصیده یی، همان کندیسنک نظم ایتیگنه احتمال ویریله جک بر طرز فصاحتله و کاه عرف و یافعیدن بر منظومه یی اوایکی شاعر ک مخصوصاتندن اولان بر لسان متنشه از برندن او قوردی.
هله بز جه اسمبلری ایشیدله مش عثمانی شاعر لرندن بوزدن زیاده سنک غزل ویتلری آنک حفظنده ایدی.
آلمانیاک، انگلتره نک، حاصلی اقوام فاضله دن هر هانگیسنک اولورسه اولسون، سیاسیات و ادبیاتدن اولوبده فرانسیز لسانه ترجمه و نقل او نمش آثار مشهوره سنی همان کاملاً او قومشدر.
بونلردن بشقه فقهه گی کلام گی، ایکی فن جلیله ده منسوب و آثاره متعلق مسائل غامضه نک اکثریسنی متفهم ایدی.
هله تاریخنده، زمانزده برایکن جیسنی گور مدیکمزی هیچ بروقت ادعادن گری طوره میز.

اور و پادن عودتندن صکره شرح موافقی ترجمه یه باشلامش واچ بش فصلنی یازمشدر.

پارسده بولندیغی زمان حقوق علامه لرندن (امیل آقو لا) دن فن حقوق
و اداره بی تحصیل ایتدیگی گی، بالخاشه اقو نومی پولیتیقله ده اشتغال ایلمشدر.

§

آثار منتشره سی شونلدر در :

ترجم احوالدن :

صلاح الدین ایوبی - یاوز سلطان سلیم - فاتح - امیر نوروز - (اوچنجی
دفعه اوله رق مؤلفی طرفندن تکرار تصحیح وطبع اولنمشدر)

تیاتر و حکایه لری :

وطن ، (آلمان وروس و فرانسه لسانلرینه دخی ترجمه اولنمشدر)
گل نهال - عاکف بک (صکره دن تصحیح اولنمشدر) زوالی چو جق.
انتباه . جزئی .

رساله لری :

دوراستیلا ، بارقه ظفر ، قانیزه حکمه الحقوق ، عرفان پاشایه مکتوب ،
مه پریزون مؤاخذه سی ، تخریب ، تعقیب ، مقدمه جلال ، بهار دانش ،
منتخبات تصویر افکار .

مقالات متنوعه سی :

تصویر افکار ، خبر ، حریت ، عبرت ، بصیرت ، حدیثه ، اتحاد ، صداقت ،
وقت غزنه لرنده نشر اولنمش بشیوز قدر بند مخصوص صادر در .

هله هر بری بردرس حکمت و ادب اوله رق احباسنه وی احتاج تشویق
گوردیگی نورسید گان ادبه یازدیغی مکتو بار بر آرده یه کتیره جلک او لسه
قاموس بیوکاکنده بر قاج جلد کتاب اولور .

غیر مطبوع آثاری :

قره بلا (تیاترو) جلال الدین خوارزمی (کذا)

ترجمه لری :

زان ثاق روسونک شرائط اجتماعی (نا تمام) موتسکیونک ، روح
الشرایعی ، باقونک بعض آثاری ، وولنده ک لاروین دوپالمیری .
قوندوره سه نک « تاریخ ترقیات افکار بشر » عنوانی اثر کزینک ،
بر قسم کلیسی .

مشارالیه ، بوائز لرندن بشقه وطن و ملتنه بر خدمت عظمی ایفاسیله مشغول
ایدی ، که او ده (عنانی تاریخی) ایدی . اثر مذکور کالک شانه لایق
و بولندیغی دور ترقی و عرفانیک طور حقیقت کارانه سنه موافق اولملقه برابر ،
بودولات معظمه نک ادوار عظمت و شوکتیله ، تجدید قرون و ازمان ایله انقلاب
ایتدیگی اطواری ناطق ایدی .

یالکز مقدمه می بعثت محمدیه دن طهور سلطنت عنانیه یه قدر آسیا
و آفریقا و اوروبا قطعه لرنده طالع و آفل اولان حکومات اسلامیه یی عننه سیله
شامل اولدیغی حیثیله بر تاریخ عمومی اسلام اطلاقه احرادر . با خصوص
یالکز بو مقدمه بیک بشیوز طبقه کاغد او زرینه یاز لمشدی .

هله (هامه ر) گی سلطنت سینه نک بر چوق عنایات و تسبیلات نه مائل
اولملقه برابر ، حیلته ده اولان ردائت و دنائت الجاسیله دولت عنانیه یی بیک
درلو عنزویات سقیمه ۱۴۱۰ ماهیت حقیقیه سندن تحرید ایدرک جهان مدنیتک
بر آفت ذی حیاتی شکننده تصویره غیرت ایدن یادگارک اسنادات غرضکا .
رانه سی و ثایق معتمده ایله ردو ابطاله گوستردیگی همت و حمیت آلتی یوز

قدر خنّاق صدری یه مبتلا اولهرق [۱] ربیع الاولنک یکرمی سکزنجی
پازارگونی ساعت سکزی ۲۰ پکه رک ۸۴ یا شنده ترکه مر قتخانه دنیا ایلمشدر.

« مضی مامضی وجف القلم »
حکمی اتمام ایدنجه خامهٔ صنع قدیم
شیخنهٔ موت ایلمز بر لحظه تأخیر زمان
بسم الله الحی القيوم
« کل من علیها فان »

ابوالصینا توفیق

حاشیه

کمال، بودولت معظمه نک مؤسیین مستقمه سندن اولان شهرزاده سلمیان
پاشالک مفتون حیت و شجاعتی ایدی بو سبیله و فاتندن صکره غازی
مشار اليهک قربنده احرار مقام ایمگی آرزوایلدی. بناءً علیه وقوع
بولان عرض واستحام او زرینه طرف هایون حضرت پادشاهیدن، نعشیک
ساقدن نقلیله بولایره دفنه مساعده بیورلمشدر.

[۱] وفاتندن ایکی کون مقدم یازمش اولدینی بر مکتو بلک - که خبر ارتحالندن
اوج کون صکره یدیعه و اصل اولمشدی - خسته لکنه دائز اولان فقره‌می شودر .

.....
.....
بن اون کوندن بری کیفسیزم. بر فنا صوغونی آلمشم، بر ونشیت، معده فسادی،
باسور بر بینه قارشدی .... اغلاندی. ایکی اوج کون اول ایلکه بوز طو مشدم.
بو کون عارضه‌لر بتون بتون صاو شدی کی کوریمور. الله ویرسده نکس ایسه.
کیفسیزم لک پور غونلغی بوندن زیاده یازی یاز مقلغمه میدان ویرمیور. باق دعا
قرداشک کمال

فی ۱۷ تشرین ثانی سنه ۳۰۴ کمال

۴۴۴۰۰۰۰۰۰۰

سنده برعی خاکبر سرفنا اولان اجداد عظامیز کارواح مبارکه لرینی تطیب
ایده جلک در جهه رده ایدی. نه فائده که بو اثر جلیل نام صلاحه بور نیش بر-
مفاسد کشتیگی بلای شئام تیله موقع انتشاره وضع اولندینی گون منع ایدلمشدر.
امیدوار زکه - ولو یاز لدینی قدری اولسون - مؤرخنک خاکنه حرمه مظہر
انتشار او لور. چونکه سلیمان قانونی یه قدر اولان درت جلد کبیری تمام اولمشدر.

خاتمه

کمالک منیات فضل و عرفانی حقیله تعریف ایتمک ایچون انسانک
آنک قدر قوه اقداره مالک بولمنی اقتضا ایدر. بو اقتدار ایسه کندیسته
خاص اولان بخشایش قدردن ایدی. بو سبیله ذاتاً عجز دن بشقه سرمایه‌سی
ولیان بوشان گردمعرفی او نادره فطر تک فضائل عالیه‌سی تصویر ایچون یه
کندیسته نک، بعض اعاظمک تصویر ماهینه ایداع ایلدیگی اوصاف
مخصوصه‌ی استعمالدن بشقه چاره بوله‌مامشدر.

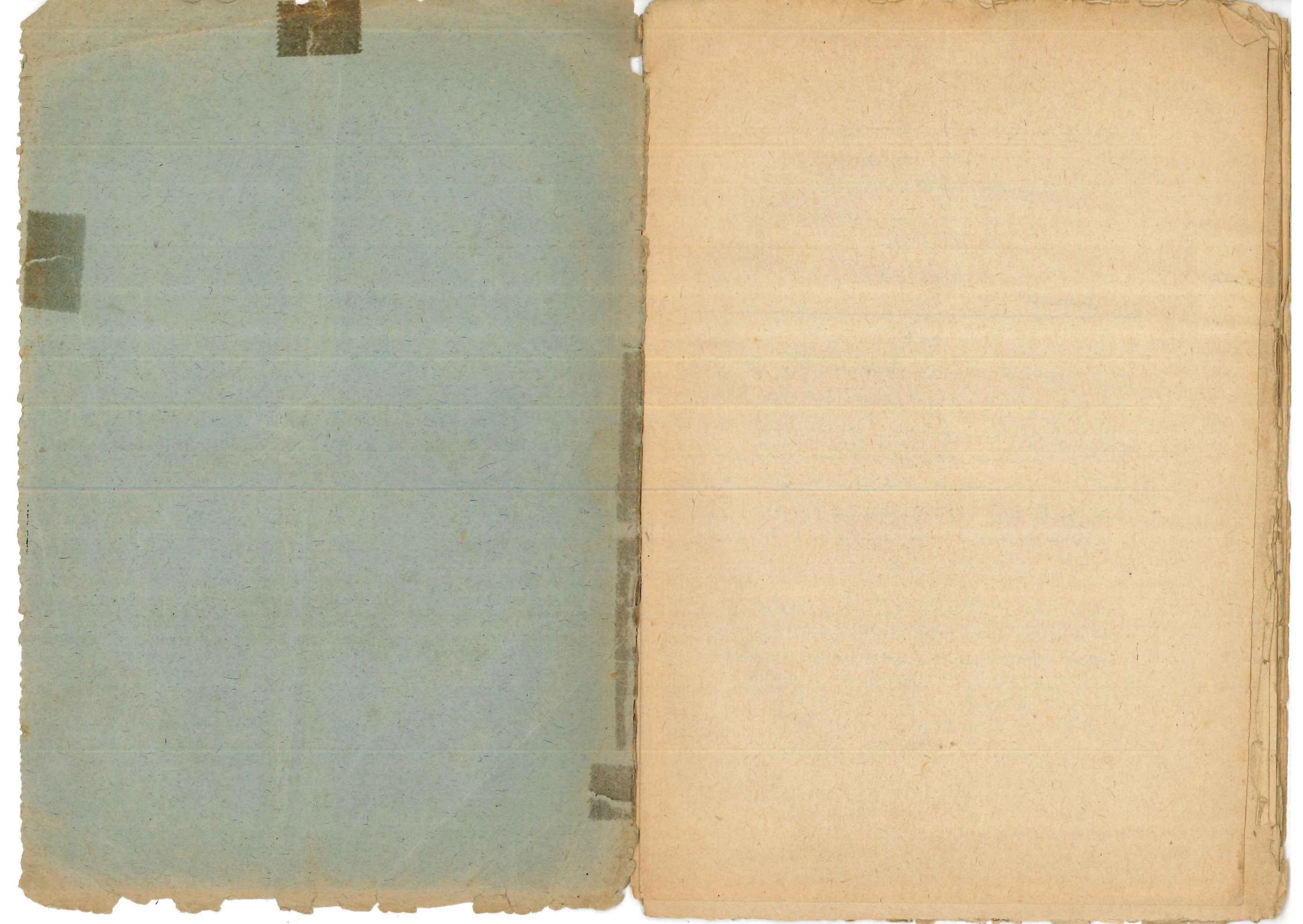
شیخ غالب حسن و عشقمنک خاتمه‌سنده :

« اسرارینی مشویدن آدم

چاله‌مولی میری مالی چالدم »

قویله جناب مولانک اقوال حکمیه سندن اقباس ایلدیگنی آکلا تدقیق ایستمش در
کمالک قبر - محتر مندن نباشه اغتصاب فضیله جسارت ایده میه جگمنز
گی - متروکات فضل و عرفانی (مال میری) قیلیندن دخی او لسه آنی
سر قله دگل، (مال میری گی) صیانتله مکلفز.

ایشته تاریخ ادبیسی تصویر ایتمک ایستادیگمز بوصاحب دهه اون گون

فَاتَحَ مَعْرُوشَ

TDV ISAM
Kütüphanesi Arşivi
No 26.988

ابدا علينا بترفيع

کاب بٹک ترجمہ عالی

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.788

in the

مَدِينَةُ الْمَقْصُودِ

170

150

مِنْ نَمْرُوكَلْمَعْ

الضياء

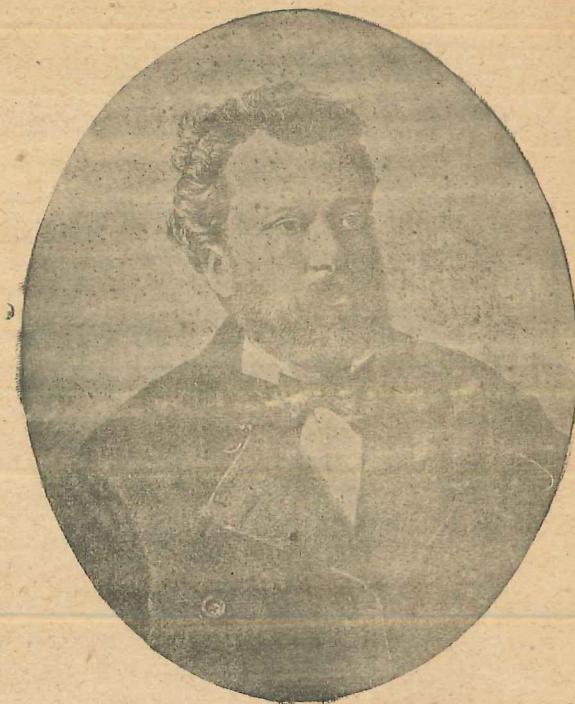
ر ب ریزدن ایده مل افراق
هشکه متش، او لشکر، صو دم
شویله خراب ایتدی فلک کیم تی
سنده بکا بکزدده مزرسین بی

قرداسک

JK

ستانیول - ۱۴۲۶

کال بک ترجمہ عالی

محمد بن اموجناد

ابوالضیا

۱۳۰۶

۱۲۰۶

بر بریزدن ایده ل افترانق شویله خراب ایتدی فلک کیم تھی
ذهنکه نقش اولشیکن صورتم سندہ بکا بکرڈہ صرسین بنی
فی ۶ مارت سنه ۳۰۴ فرداشک

کمال

استانبول — ۱۳۲۶

MAZİ VOT
/mazı təzərləqəsi/
041

کمال

نه خطای ایلده ای تیر کج انداز فال
ملتک کلدی جگر کاهن طور دی پیکان

کمال کبی بر داهیه عرفانک ترجمه حالی یازمق بکا نصیب
اوله جغفی کیم خاطره کتیر دی. ولو بر آن او لسون بویله بر فکر ده
بولنقطه لازم کاسه ایدی بینمی پاره لردم.

حقیقت بوایکن او خارقه روز کارک فقداتی ادراک ایلدم.
دنیاده اک مقدس طانیدیم شیاره قسم ایدرم، که بنم ایچون آنک
غیبو بنتدن دلخراش بر بادره مصیبت متصور دکلدر کاشکی او خبر
مصیبی ادراکدن اول باشمه بر صاعقه اصابت ایتمش او لسه ایدی،
نه قدر اصابت ایتمش از لور دی.

کمال نه ایدی؟

بر بارقه عرفان

یا هیچ بارقه فی تصویره امکان متصور میدر؟
مع ما فیه بن بوراده - ولو بر زمان ایچون او لسون - تأثرا ته
غلبه ایله وظیفه می ایفایه چالیشه جنم؛ چونکه بنی وظیفه پرور ایدن
آنک التزام وظیفه ده کوستردیکی اعتنا ایدی.

(خدماء صفا و دع ماکدر)

§

کمال بک ، والده سنك پدری عبداللطیف پاشا تکفور طاغی
محصلی ایکن ۱۲۵۶ شوالیک یکمی آتنجی کونی اوراده زینتساز
مهد وجود او لمشدرا . حق ولادته بر تعمیه ایله شعرادن عارف
افندی نامند . بر ذات «ایردی شرف بوده ره محمد کمال ایله» تاریخنی
سویلش .

مشارالیه ، تاریخ عثمانیه پک چوق صحائف شان و شرف
استیعاب ایمیش بردودمان جلادن و سیاستک زمانزدہ ادراك
او لئش یکانه فرمدی ایدی .

پدری مصطفی عاصم بک آنک پدری سلطان سلیم ثالث
سرقرناتی شمس الدین بک ، آنک پدری شعرادن قپوادن دریا
احمد راتب پاشاء آنک پدری نادر شاه ایله محارب و غالب اولان
مشهور صدراعظم طوبال عثمان پاشادر .

مشارالیک کندی اقوال باقیه سندندرکه : «نجابت انسان
ایچون حقیقت حالده ایستالمیه جک شیلردندر دیمیز . البتہ
طاهر بر نسبدن کلک و ذیل بر بابانک صلبندن کلکدن ، انسانیک
کافه منیاتی ادراك ایدنلرجه صریحدر »

دیمک ایستزکه کمال بک ، نسباً دخی حقیقة فضائل وجلال
ایله آراسته بر خاندانک فرزند نجیبی ایدی . مع ما فیه کمال معروف
بر خاندانه منسوب اولماش اولسه دخی کندیسی بر خاندان شرف
وجوده کتیرن اعالی فطرتدن ایدی . چونکه کمال اجددیله افتخار
ایدنلردن اولمیفی حالده زمانی آنک وجودیله افتخار ایلدی .

بناءً عليه آنک سلسه سی کندیسندن باشلامسی طبیعی در . چونکه
مشارالیه باشی باشه بر دور تشکیل ایدن اعظم روزگاردن ایدی ،

§

کمال بک ، درت بش آی بایزید برشیده سنه ، بر قاج آیده والده
مکتبنه دوام ایش و اون ایکی یاشنده ایکن ۱۲۶۸ بیوک پدریله قارصه
عن یعنین طولانی بر دها مکتبه کیده مامشدر . ایشته کمال
عقللره وله ویره جک احاطه کلیه فضل و عرفانی هب کندیسند
نموده سعی و اجتهادی ایدی .

کمال بک ابتدای اشتهراری شعر له در . حق نامی میدانه
چیقدیغی زمان (نامق) بک دیه یاد او لوردی . کندیسند
بادی اشتهراری ایسه :

« ظهور رنک کثیرت پرتو نور خدادندر
تلون هیأت اشیاده تائیر ضیادندر »
مطلعی حاوی غزلی ایدی . او تاریخنده ایسه کمال ۱۷ یاشنده
ایدی .

شعرده اختیار ایستدیکی مسلک نفعی و فهمی یولی ایدی .
او یولده ایسه حقیقة او ایکی صاحب ملکه غبطه رسان او له جق
پک چوق پارلاق شعر لری کورلئی و مؤخرآ :

« بز اول عالی هم ارباب جد و اجتهادر کیم
جهانکیرانه بر دولت چیقاردق بر عشیرتدن »
بیتفی حاوی اولان قصیده مشهوره سی یولنده حماست افکار
وحسیات علویه سنه ترجمان او له جق شعرلر سویلشدرا .

یعنی طقوز تاریخنده تصویر افکاره محرر اولمشیدی . کندیسی ایسه اون یدی یاشندن بری باب عالی ترجمه او طهمسنه دوام ایمکده ایدی . فقط بزجه مقصود آنک دوام ایتدی کی قلم دکل ، وفاتنه قدر دست عرفانشدن برآقديینی قلم اولدینشدن ، مضبوطات و ملاحظاتی او فقط نظردن یوروه جکر .

ایشته طانیدیغمز کمال اصل مبدأ اشتهر ادبی و سیاسیسی بو تاریخندر . حتی بو تاریخندر اعتباراً (نامق) مخلص شاعرانهسی . (کمال) نام صحیحیله ولوه ساز عالم ادبیات اولمه باشلامشدر .

§

تصویر افکارک ظهوری دور جدید ادبیاتمزر فاتحهسی دره ، استاد اعظم کمال اولان شناسینک تأسیس بدیعی اولان او ورقه حوادث ، ایکی سطردن عبارت بر وقعة عادیه به قدر کافه مباحثی بر بشقه طرز افادهده تحریر و نشرده دوام ایلدیکندن ، پک آز زمان ایچنده خلقک فکر ولسانی بر طور دیکره تحويل استعدادینی کوسترمکه باشладی . انسانه اسکی یولده یازلش اثرل جاری کورمش قدر قورفتح و عادی یولده یازلش شیلربی ادب لسانی قدر مستکره کورونگکه باشلامش ایدی . حال بوكه طرز قدیمک تصنیع سامعه فرینیه مجدوب و یامغلوب اولانلر مسلک جدیدک خیالات و همیه و غلو مطلق و بازیجه الفاظدن عاری اولان - حقیقت پرستلکنه منجذب بولنانلر آرنهسنه بر محشر جدال تشكل ایتمکه باشلامش ایدی . مسلک قدیم اربابی زمانلری جهتیله بالطبع کثوتده و ادبیات

صحیحه پیروانی ایسه آغاز عهد ظهورلری اولمک حسیله هنوز قلتده ایدی .

ایشته بو آرالقده ایدی ، که تصویر افکار ایله روزنامه جریده حوادث آرنهسنه معهود « مبحوثة عنها » مباحثه میدانه کلدي .

او وفته قدر غزنلرده بو یولده مباحث جریان ساق الامثال دکل ایدی . چونکه تصویرک ظهوریه قدر ذاتاً تر جان احوال ایله جریده دن بشقه غزننه یوق ایدی . بناءً علیه بو مباحثه طرز قدیم ایله طرز جدیدی یکدیکرندن ابدیاً آییرمغه پک بیوک خدمت ایشلردر .

بناءً علیه او تاریخنده اعتباراً ادبیات جدیده ، یعنی صحیحه وجود بولمه باشладی . بالطبع منتبیی ده تکثر ایلدی . زیرا ماضینک محسول عرفانی - نه قدر پارلاق ، نه رتبه شعشه نشار اولسه - عيون اخلاقی خیره دار ایده جک رونق و منزیتی حائز اوله ماز . (لکل زمان مسلک و رجال)

او مباحثه ختام بولینی صردهه ایدی ، که علامه ادب شناسی ، بر سبیله پارسه چیکله رک ، تصویری منحصرأ کمال عهده عرفانه ترک ایلدی . (۱۲۸۱)

کمال ایسه بو تاریخنده هنوز ریحان شبادن قورتمش بر کنج ایدی . نزدہ ایسه نظمده کی قوت و اقداریش نسبته طفل نو هوس صایلیردی . بناءً علیه طبعاً شاعر یرادلش اولان

بو نادرهٔ فطرت، محبوب قلی اولان شعری ترک ایمکه و آکا
بدل سیاسیاتی «مشوقة و جدان» ایدنکه مجبور اولدی.
انسانک بر میل جبلی ایله پرستش ایتدیکی بر شیئی، بر
سوق ضروری ایله دیکر شیله استبدال ایمسی پاک چوق مجاهده
نفسه توقف ایدر. بوکا ایسه دنیاده التزام وظیفه فکر ندن بشقه
بر قوهٔ مجرمه متصور دکلدر.

مجاهده نفس ایله هوساته غلبه ایسه هر کسک کاری دکل
فطرت عالیه اصحابنک داخل اقتداریدر. فطرت عالیه اصحابنک
ایسه التزام وظیفه ال المقدس شعاري در. بوشعاري محافظه نهابت
اولانلرک ایسه ابناي ملت الى قیام الساعه شکر کذاریدر.
ویل! او وظیفه ناشناسه، که بو دنیا فانیده نفع ناس
ایله خیر ناس شرفی کافی ایکن اغراض نفسانیه سی تطیبه
چالشمق اجل کاریدر.

§

کمال، ظهورندن ارتحاله قدر شاعر اوهرق دوام ایمتش
اوسله ایدی؛ نهایت بو عصرک ادراکات و تجلیاته لایق و بناءً علیه
غفحی یه فائق بر شاعر اولوردی، فقط شعریله جان وجهانندن
زیاده سودیکی ملتنده، حصولی اید ایلدیکی فیض ترقی
حس اینکه موفق اولهماز ایدی. چونکه شعر له خدمت ایده من
ایدی.

(«المرء عدو الماجھل» قاعدة سنہ استناداً حقیقت سوء

ظنه دوشوله مسني رجا ایدرز. بز شعری انکار ایدناردن دکلز.
بالعکس بر ملتک قوهٔ ناطقه سی ادبیات واو ناطقه نک آهنک
طبعیسی شعر اولدیغی اعتراف ایدرز. مقصد من اقسام ادبی
اولان نظمک، ادبیاتک رکن اصلیسی اولان نثر قدر مفید
اویلدیغی تفهیمدر.

ایکیسیده بو عصرک یتشدیردیکی دهات عرفاندن اولان
هوغو، ایله تیئری، کوز اوکنه آلیرساق - حتی مزیات
شاعرانه سنک فوق العاده لکی جهتلله هوغوی اوج اعلای
استثنایه اصعاد ایتدیکمز حالده دخنی - تیه رک ادبیات سیاسیه سیله
ملکته نه قدر نافع خدمات ابراز ایلدیکی اعترافه مجبور
اولورز. فقط بو مزیتی هوغوود کوره مدیکمزی سویلکندنه
چکنیز).

سیاسیات مشوقة و جدانی ایدی دیمش ایدک. کمال شعر
تفکه نظر ندن عهانل و ایران شعر اسی ایچنده نفعینک حائز اولدیغی
صرتبه اقتداره واصل اولش بر شاعر تصور ایمژ و مشارالیک
- بلاغتک بر طرز رسمانه سی اطلاقه شایان اولان - منظوماتنه
مفتون ایکن، سیاسیاته اولان حرمت وظیفه پرورانه سی
سائمه سیله تیبا پاشایی.

«پیرام کبی بر خر زمانه
قیدی او یکانه جهانه»

قولندن طولایی احباب آره سنده دکل، مخاصمین میاندنه بیله

تفوه اولنه میه جق سوزلرله مؤاخذه ایلشدرو . ایشته وظیفه
محافظه مسلک مزتی بویله اولمق لازم کلیر .

حاصلی کمال، مجبول اولدینی قدرت خارق العاده عرفانی، ادبیاتک
سیاسیات و اخلاق قسمملرینه حصر ایتمکله برابر، بولندینی عصرده
توجه اولنان کعبه کلاط و فضائه وصول ایچون - الفاظدن
عاداته قدرشمولی اولان حافظه کارلني اصحابه ترک ایله - مملکتک
مقصود آتیسى بولنان ارباب شبابی قضیاب معرفت و کمال ایتكه
چالیشمیش و بو عزم غالیه متنده هیچ برمانه یه اهمیت ویرمه مشدره .

مشارالیه بک ترجمه حال سیاسی و ادبیستی تزیان ایدن و قایع
فاخره سندندر، که «عاكف بک» نامنده کی تیاتروسنک اساسنی
ماغوسه یه واصل اولدینی کیجه، آلتیش اولدینی زندان بلاده
تصور ایلشدرو .

بودار محنت ایچنده نونه آخرت اطلاقه سزاوار اولان
اویله برمضيق عقوبته ذهنی تصورات ادیبه ایله مشغول ایتمک
وحتی بمشغولیتی، بولندینی حال و موقی خاطره کتیرمیه جاک
راده له ایصال ایدوبده بر اویونک اشخاصنی پیش تصویره
آلرق کندیستی تیاتروده بولنور کی ذوقیاب ایلک؛ اویله عادی
یرادلش آدمله میسر اولور خصائصدن اولسسه کرکدر .

ایشته «فضائل ذاتیه و منزیات سیاسیه وادیه دن کنتر و تنوعی
عقله طور غونلق ویره جاک نیجه اوصاف جلیله یی جامع بر نسخه
کبرای» عرفان اولان کمال، افکارینی دائم اعظمه تقیید و یامفاخر

وسوا بهمزری فیاض قدرتک کندیسته رایکان قیلدینی اسلوب
بیان ایله تصویرده کوستردیکی اعتنا خاصه سنک معاوته سایه سنده
یازدینی شیلری طرفدارانه دکل، خلافکیرانه بیله تأثیر و قبول
ایتدیرمکه موفق اولمشدر . بناءً علیه نامنه صاحبقران ادب
اطلاق اولنسه نار و امیدر ؟

«اکثر اعظمی بولندینی مرتبه یه زمانده تأثیری ایصال
ایدر» بالعکس کمال، زمانی احراز ایتدیکی مرتبه عرفانه کندی
قلمنک تأثیریله واصل اولمشدر .

بوندن یکرمی سنه مقدم الى قلم طوتار یکرمی کنج تصور
ایتمک بیانی استحاله یه وجود ویرمک قیلندن ایدی . بو کون
ملکک هر کوشه سنده او همام عرفانک سایه سنده در، که یازی
یازمغه، یازدینی شیلری عمومه بکندیرمکه مقندر ایکی بیکدن
زیاده ارباب شباب تعداد اولنه بیلیر .

الشکمل بر مکتب عرفانک بیله بو قدر بر زمان ایچنده
بودرجه لرده ادم یلشیدیر مسنه احتمال ویریله من .

آنک ظهورینه قدر ایسان ادبز ایکم حکمنده ایدی . ناطقه منه
انبساط ویرن آنک نغمات عرفانی در . تصویر افکارده هر کون
بر بشقه زمینده سرد مطالعات ایتدکه، او زمانه کوره سخنور کپینان
که پیروزی بیله حیران اولورلر ایدی .

کمال، لسانزده آرزو ایتدیکی انقلابی اجرایه موفقيته
بو کون بزه بر ناطقه عرفان یادکار ایلشدرو .

او کر نیرسک» دیمیش ایدی. بناءً علیه تاریخ عثمانی یه و قایع عادیه سنه قدر احاطه کلیه سی اولان او صاحب دها کیجه ساعت او چمن او نه قدر، حتی کاه معتادی او لدینی اوزره کزینه رک و کاه افعانی تصویر استدیکی سلاطین عالیه یه متعلق مضبوطی اولان فقرات تاریخیه نقل ایلیه رک رساله ی کاملاً املا ایدی. بورساله کندیستنک دیدیکی کی «پرنج اوزرینه فاتحه یازمق قیلنند» بر اثر کمال در.

بناءً علیه بروقتار هر کیجه ده آنک کی و فقط هر بری اخلاق و سیاسیه ویا لطائف و ادبیه عائد او لهرق یازدینی یوزله مقاله لر میدانده او لیوبده یکانه اثر قلمی بو رساله جنگ اولسنه، ینه کمال عظمت اقتدارینه برهان او لهرق اقامه ایدیله بیلر.

§

کمال، اخلاق فاضله و میلان محسن، و باخصوص نژاهت ادبیانه کی بر طاق خصائیل عالیه سی یقیندن قدریه موفق اولانلر کندیستنک حقیقه بر فطرت بر کزیده ایله محبول او لدینی اعتراض ایدرلر.

اخلاق فاضله و نژاهت ادبیانه سنک اک کوچوك بر نونه سی کوستره م : عبدالحق حامد بک اولان و مجموعه عاجزانه مک جلد نانیستنده نشر ایدیلان برمکتوب مفصله «بکا یتشملک ایچون مرور زمان احتیاجنی هانکی «مسئله دن طولایی بیان ایدیورسک»، دها یتیشو بده نه پیاجقسک، شمیدیدن «قرق یاشنده او لغی می

کندیستنک «هر ب کوله» تسمیه ایلدیکی قلم، بد عرفانه مسخر اونجه یه قدر (اک واضح تعمیریله) چتره فیل ایدی. زبان قلمه صحائف ادب و عرفانه بلیغانه سانجه آرای بیان اولق خاصه سی آنک همت معرفتی افاضه ایلدی .

§

کمال کتاب شکلنه باصیلان ایلک اثر قلمی (دور استیلا) رساله سیدر. بورساله ی ۱۲۸۳ سنه سی رمضان شنک اوننجی کیجه سی علی طریق الاملا بکا یازدیرمش ایدی . هیچ تصحیح کورمدا، بر سنه صکره، حتی کندی رأی خلافه او لهرق ۸۳ سنه سی رمضان شنک تصویر افکار تفرقه سنه درج ایدیرن ده بن ایدم.

کمال بیوککنی ادراکه ایشته بورساله سی سبب اولمشدی. قلمله کاغذی الله آلو بد مقاله ی «وقتاكه مقدمه اقیم عربدن ظهور ایله آز مدت ایچنده نور سحر کی آفاقه منتشر اولان فرق اسلامیه . . . . » سوزلریله تقریره باشладیغنده، بن املاهه بدل حیران حیران یوزیکه باقش ایدم.

بونک اوزرینه (نیچون یازمیورسک؟) سؤالنده بولند یغندن (عمر مده وقتاکه ایله باشلار بر عباره یه تصادف ایمدیکمدن برشی روایت ایدیورسک ظن ایتمد) جوابی ویرمش ایدم. او، کولدیکه کوکلاره بر صفاتی جاودانی بخش ایدن بایغین کوزلریله یوزیه باقه رق، بر ابتسام مشفقاته ایله «یاز بقایم ! صکره

« مراق ایتدک ؟ سن قلبکدن تامیله امینسک که ترکجهده یازی « یازمق بزم یازدیغمز طرزلره منحصر ایسه » بنم قدر ، حتی « بعض یرلوده بندن ای ، فقط بر طاقم یرلدده بندن فنا « یازیورسک ، (ایشته اوقدردن اول حکایت ، باقیسی کزاف « بی نهایت) « بن مرتبه جهلمی بیلورم » دیبور . سک . ایشته « سکا بر عباره سویلیم ، که سنک عبارکن کوزلار : بن هم کندي « مرتبه جهلمی ، هم سنک درجه عرفانسک بیلیم . سنک بنمه « مخابره ک واسطه استفاده دکلار . عادتا بزم فقیر خواجه لمرزک « مدرسه لردہ اعتیاد ایتدکلری مذاکرہ در . بن مقصدم ایسه « کندي علمی تصدیق ایستیرمک دکل ، آرقداشلغی تصدیق « ایستیرمکدر . مکتو بلرمک هیپسی بیره طوبالارسک بو فکرده « بولندیغمه دلالت ایدر » دیشد.

ایشته شناسی مسلکنک ، که حقایق فکری به لسان و پر مکدن عبارتدر . بو عصر ک کالات معارفیله توسعی و تزیننه موفقیله ادبیات عثمانیه عنوانه لایق بر طرز مخصوصه تحولیه موفق اولان کمال ، نزاهت محبوله و اخلاق فاضله سی حسیله آندیسی ، مفتون عرفانی اولان اذکایی یارانیله شریک ادب منزله سنه تزیل ایدرک « سنک بنمه مخابره ک واسطه استفاده دکلار . عادتا مذاکرہ در » دیه جک قدر ادیب نزاهتشعار ایدی .

دنیانک هر طرفنده جاری اولدینی او زره کمال دخی ، مسلک حقيقة پرورانه ادبندن طولایی پک چوق خصوصیه

اوغرامشد . فقط بو خصوصتلر کندي تعییری وجهمه « يا اختیارلوق سینه سیله آیاقده طوره میانلرک ویا خلقتنک مساعد اولدینی یزلره چیقمغه چالیشو بده مقندر اوله میانلرک سقوطدن اطرافه طاغیلان طوپراقلر قیلندن » و بناءً علیه مدت فورانی بر سیفاره دومانی قدر قصیر ایدی . ولو اولسنه بیله خورشید معرفت و حقیقی غبار تلاش و شماتله ستره چالشمک (بالچله کوشی صیوامغه) قالقشمک کبی ساعیلرینک خیبت و حماقتلرندن بشقه بر ثمره کوستره من ایدی . بناءً علیه کمال ، مسلکنک اصابت و حقیقتندن امین بولندینی جهتله بو کروهک طعن و شماتنه قطعاً اهمیت ویرمه مشد .

§

کمالک مزیات ادبیه سندن بربیده حدت لساندر . حقیقةً يا نحریک حیت ویا تصویر نجدت ایچک ایستیدیکی زمینلرده کوستردیکی شدت لسان وحدت افاده یه باقیله جق اولسنه انسانک « قوه ناطقه یه قهرمانلرک ، رستمک اعصاب اقتداری علاوه » ایستیدکنه قائل اوله جنی کلیر .
هله التزان خصم خصوصنده کوستردیکی اقتداری کندي سندن اول کلان ادب ایچنده عاکف پاشا مرحومدن بشقه سندن کوره مدقک .

تزیف معارض و ترغیم انوف بولنده ابداع ایتدیکی تصیرات انسانی حیران ایدر .

مقصدمن او فهامة ادبك آثارندن نونه کتيرمك دكل ، آثار عرفانه اولان حيرت و مفتوينيمزى کوستمکدر . هیچ شبهه ایمیز که کالاک مقالات حکمیه و ادبیه سی کندیسی کی از وقت ایچنده فنا بولق دکل ، کندیسی عالم ابديته غنوده خاک سکون اولدجه حافظه دن حافظه يه انسقال ايله احیای قرون ایدرک الى قیام الساعه دوام ایدوب کیده جکدر .

§

بو خارتئه فطرتك يازی يازمقده کوستردیکی اقتدار تنوع بر فرددہ کورولمش خصیصه لردن دکلدر . آلتی یوز سنه بک ادبیامز ایچنده بر خیلی آثار قلم کوردک . مجبول اولدقلری فضل و عرفان سائمه سیله زمانلرنده هر بری بر وادی ادب طوتش اولان فضلای اسلامدن بر چوغنی يالکز بر طور ايله نشوهیاب فيض ومعرفت بولق . کتم حقیقت ایمیورز یا . کتابخانه اسلاف الحمد لله میدانده طوریور . تحقیق و تحریر خاصه سیده اصحاب تبعدن نزع اولمدى . اراسو فلر ، بولسو نلره کوسترسونلر . بزده کاله مدانی ویا مقدم بر منشیمز دها بولندیغى ادراك ايله افتخار ایدەم .

کالاک اک بیوک خاصه سی مسلک ادبده التزام ایتدیکی فکر حقيقى معاصرلرینك قلبینه القا ایده جک طرزده يازی يازمه سی ایدى . بو سیله جدّ و هزادن هانکی يوله کي ردی ايسه (تعییر معذور اوله) موده اولى . هر کس او يولی التزام

و تقليیده باشلادي . کندیسی ايسه اتخاذ ایتدیکی طرزلرک هیچ برنده کندیسندن کری قالمدی . اقتدارینی هر برنده مساوی اوله رق کوستردی .

تكلفات لفظیه دن بری اوبلق شرطیله بردە نز شاعرانه میدانه چیقاردی [**] نظمده ايسه عرب و غرب یولنده اک اول شعر سویلیان او ایدی .

§

کالاک قلمی هیچ بر وقت هیچ بر سیله واسطه سیئات او لمامش وهیچ بروقت هیچ برصورتله خلاف وجдан نشرياتده بولنامشد . دولت وملته اولان محبتی و آنک عظمت و اعتلای شانه منحصر بولنان مفتوینی هیچ بر وطن پرورده کورولمش درجه لرده دکلدى .

باخصوص اکثر نشرياتنده حسیات دینیه سفی دینسز لره بیله میلان ایمان ویره جک بر بلاغت بیان ايله تصویر ایدردى . امير نوروز ايله صلاح الدین ایوبی ترجمه حلالرینی ، او ایکی صاحب جهادک خدمات دینیه دکی اقدامات فدا کارانه لریسه مفتوینیتندن طولایی يازمش در .

حقیقت حالده دخی امير نوروزی يازشی ، مشارالیه یدی یوز سنه سکره احیا قیلندندر . چونکه صنایع بدیعیه نامنه [**] تیاترولیله حکایه لرینك بعض پارچه لری باخصوص صرمه نک تعریفی ناطق اولان مقاله م فهو ره سیله ایکی میدیللى مكتوبی بو یولده يازلش شیلدندر .

اختیار ایستدیکی شقسقه زنگلکلری بو عصرده تحمل اولنور
بالاردن اویلان (وصافی) او قویوبه اویله بر سرور دین
معاصرینه بیلدیرمک، بیانی شوکستان ایچنده جوهه بولوب
چیقارمک قیلندندره.

ثروت افکار، احتشام الفاظ، خالصت بیان، شدت افاده
کی خواص ادبیده عادتاً ایجاد کلام درجه‌سنه بر قدرتی
حائز ایدی.

پازدینی کلهلر، قوللاندینی لفظلر منتهیلری دکل مبتدیلری
یله لغت قارشیدیرمغه مجبورایتیه جک درجه‌لرده الفاظه‌مانوسه‌دن
ایکن، آنک میزاب قلمندن روان اولنجه بر تناسب، بر انسجام
فوق العاده پیدا ایدردی. ایشته حقایق فکریه‌یی تصویردن
عبارت اولان مسلکنک اصابت وسلامته، - لطافی الفاظده
آرایانلره قارشی - اقامه ایده جکمز برهانلرک برسیمیده
بو اسلوبی دره.

شوراسی محققدر، که منسوب اولدینی ملتک فطرتنده
مندمج اولان عرفان جبلی بی عصر منک کالات وفضائله موافق
بر طوره تقلیب ایچون یکرمی سنه‌لک بر جاهدۀ ادبیه‌سی کفایت
ایلشدر. بوجهتله برقطعة مشهوره سنه :

« اولورسم کورمه‌دن ملتده اميد ایستدیکم فيضی
یازلسون سمنک قبرمده وطن محزون بن محزون »
قولیه اظهار ایستدیکی ناله مأیوسیت يالکنر قائلنک غیوبت
ابدیه‌سندن طولایی وارددره.

یوقسه :

« وظائف جان وتندندر مقدم
بزه افعالزدر روح اعظم
اولورسه کده کیم ایلر حزن و ماتم
دکر طور اغمز بر بولیه عالم
نهر ایتدک علی رغم زمانه »

خمسنده اعلان ایلدیکی فداکاری همیت وادعای لیاقت فکرلر.
ینک، که امید ایستدیکی فیضک مقدماتندندر. کالک وفاتندن‌صرکره
دنخی قابل زوال اویله‌جغنی اثباته قالقشموق زائدره.

§

عربیمده، فارسیمده ادبیاتدن مشهور اویلو بدہ کورمديکی
کتاب یوق ایدی دینسه مبالغه‌یه حل ایدله‌میلیدر.

با خصوص قوه حافظه‌سی فطرتک کندیسنه رایکان قیلدینی
خواص عالینک بر نجیلرندن محدود اوله‌جق درجه‌لرده فوق -
العاده بولندیقندن بر کره منظور ویا مسموعی اویلو بدہ حفظ
ایستدیکی شیلری او نمی شانندن دکل ایدی.

جد و هزلدن اولق اوزره حفظنده ترک، عرب، عجم
و فرانسز لسانلرندن سویلنمش بش بیکدن زیاده ابیات منتخبه
وار ایدی.

کاه فردوسینک بر داستانی رستمانه بر طور جلاشه، کاه
محلقات سبعه‌دن بر قصیده‌یی، همان کندیسینک نظم ایستدیکنه
احتمال ویریله جک بر طرز فصاحتله و کاه عرف ویا نفعیدن بر

منظومه‌ی او ایکی شاعر ک مخصوصاً تندن اولان بر لسان متن‌له
از برندن او قوردی .

هله بزجه اسلامی ایشیدله‌مش عثمانی شاعر لرندن یوزدن
زیاده‌ستن غزل و بیتلری آنک حفظنده ایدی .

آلمانیانک، انگلتره‌نک، حاصلی اقوام فاضله‌دن هر هان‌کیسنتک
او لورسه اولسون، سیاسیات وادیاتدن اولوبنده فرانسز اسانه
ترجمه و نقل او نمیش آثار مشهوره‌سنی هان کاماً او قوم‌شد.
بوندردن بشقه فقه کبی، کلام کبی ایکی فن جلیله‌ده منسوب
و آثاره متعلق مسائل غامضه‌نک اکثریتی متفهم ایدی .

هله تاریخنده، زمان‌زده بر اینکنچیسنسی کور مدیکمزی
هیچ بروقت ادعادن کری طورمیز.

اور و پادن عودتندن سکره شرح موافقی ترجمه‌یه باشلامش
واوج بش فصلنی یازمشدر .

پارسده بولندی‌ی زمان حقوق علامه‌لرندن (امیل آقولا) دن
فن حقوقی و اداره‌ی تحصیل ایتدیکی کبی، بالخاصه اقونومی
بولیتیقله‌ده اشتغال ایلشد.

§

آثار منتشره‌سی شوندردر :

ترجم احوالدن :

صلاح الدین ایوبی - یاوز سلطان سلیم - فاتح - امیر
نوروز - (اوچنجی دفعه اوله‌رق مؤلفی طرفدن تکرار
تصحیح و طبع او نمی‌شد)

تیاترو حکایه‌لری :

وطن، (آلان وروس و فرانسه اسماً لرینه دخی ترجمه
او نمی‌شد)

کل نهال - عاکف بک (صکره‌دن تصحیح او نمی‌شد)
زوالی چو جق . انتباه . جزمی .
رساله‌لری :

دور استیلا ، بارقه طفر ، قانیزه، حکمة الحقوق ، عرفان
یاشایه مکتب ، مه پریزون مؤاخذی ، تخریب ، تعقیب ،
مقدمه جلال ، بهارداش ، منتخبات تصویر افکار .
مقالات متعددی :

تصویر افکار ، مخبر ، حریت ، بصیرت ، عبرت ، جدیقه
اتحاد ، صداقت ، وقت غن‌تلرند نشر او نمیش بشیوز قدر
بند مخصوص‌صلدر .

هله هربی بر درس حکمت و ادب اوله‌رق احبابه ویا
محاج تشویق کوردیکی نورسیدکان ادبیه یازدیغی مکتوبلر بر آردیه
کتیریله جک اولسه قاموس بیوکلکنده بر قاج جلد کتاب او لور.
غیر مطبوع آثاری :

قره بلا (تیاترو) جلال الدین خوارزمی (کذا)

ترجمه‌لری :

زان ژاق روسونک شرائط اجتماعی (ناتام) موتسلکیونک
روح الشرایعی ، باقونک بعض آثاری ، وولنیک لاروین
دو پلیری .

قوندوروه سدنك «تاریخ ترقیات افکار بشر» عنوانی اثر
کرینک، بر قسم کایسی.

مشارالیه، بوائز لرندن بشقه وطن وملته بر خدمت عظمی
ایفاسیله مشغول ایدی، که اوده (عثمانی تاریخی) ایدی. از
مذکور کمال شانه لايق و بولندیه دور ترقی و عرفانک طور
حقیقتکارانه نه موافق اولقله برابر، بو دولت معظمه نک
ادوار عظمت وشوکتیله، تجدد قرون واzman ایله انقلاب
ایتدیک اطواری ناطق ایدی.

بالکر مقدمه سی بعثت محمدیه دن ظهور سلطنت عثمانیه
قدر آسیا و آفریقا واوروبا قطعه لرنده طالع و آفل اولان
حکومات اسلامیه عنه سیله شامل اولدیه حیثیله بر تاریخ
عمومی اسلام اطلاقه احرادر. با خصوص بالکر بو مقدمه
بیک بشیوز طبقه کاغد او زرینه یازلشدی.

هله (هامهر) کی سلطنت سینه نک بر چوق عنایات
و تسهیلاتنه نائل اولقله برابر، جیلتنه اولان ردائت الجاسیله
دولت عثمانیه بیک درلو عنزویات سقیمه ایله ماهیت حقیقیه سدن
تجربید ایدرک جهان مدینیک بر آفت ذی حیاتی شکلنه تصویره
غیرت ایدن یادکارک اسنادات غرضکارانه سی و نایق معتمده
ایله رد وابطالده کوستردیکی همت و حیثیت آلتی یوز سنه دن
بری خاکبرسر فنا اولان اجداد عظامزک ارواح مبارکه لرینی
تطیب ایده جگ درجه لرده ایدی. نه فائدکه بو اثر جلیل نام
صلاحه بورئش بر مفسد کشتنیک بلای شمامیله موقع انتشاره
وضع اولندیغی کون منع ایدلشدیر.

امید وارزکه - ولو یازلدیغی قدری او لسون - مؤرختک
خاکنه حرمه مظہر انتشار اولور. چونکه سلیمان قانونیه
قدر اولان جلد کیری تمام اولمشدر.

خاتمه

کمال منیات فضل و عرفانی حقیله تعریف ایمک ایچون
انسانک آنک قدر قوه اقداره مالک مالک بولنسی اقتضا ایدر.
بو اقدار ایسه کنديسنے خاص اولان بخشایش قدرتند
ایدی. بو سیله ذاتا عجزدن بشقه سرمایه سی اولیان بو شاکرد
معرفی او نادره فطرتک فضائل عالیه سفی تصویر ایچون بنه
کنديسنک، بعض اعاظمک تصویر ماهیتشد ابداع ایلدیکی
او صاف مخصوصه سی استعمالدن بشقه چاره بو له مامشدر.

شیخ خالب حسن وعشقینک خاتمه سنده:

«اسرارینی متویدن آدم

چالدم ولی میری مالی چالدم»

قولیله جناب مولانک اقوال حکمیه سدن اقتباس ایلدیکنی
آکلامق ایسته مشدر.

کمال قبر محترمندن نباشانه اغتصاب فضیله جسارت
ایده میه جکمز کی متروکات فضل و عرفانی (مال میری)
قیلندن دخی اولسه آنی سرقله دکل، (مال میری کی) صیانته
مکلفز.

ایشته تاریخ ادبیسی تصویر ایمک ایستدیکمز بو صاحب

دها اون کون قدر ختاق صدری يه مبتلا او له رق [١] ربیع
الاولنک يکرمی سکرنجی کونی ساعت سکری ٢٠ چه رک ٤٨
ياشنده ترك معرفت خانه دنيا يلشدرو .

« مضى مامضى وجف القلم »
حڪمـى اـقامـى اـيدـىـجـهـ خـامـهـ صـنـعـ قـدـيمـ
شـحـنـهـ مـوـتـ اـيـزـ بـرـ لـحظـهـ تـاـخـيرـ زـمانـ
بـسـمـ اللهـ الحـىـ الـقـيـوـمـ
كـلـ مـنـ عـلـيـهـ فـانـ «

ابوالضياء توفيق

حاشيه

كـالـ بـوـدـولـتـ مـعـظـمـهـ نـاكـ مـؤـسـسـيـنـ مـسـتـقـلـهـ سـنـدنـ اـرـلـانـ شـهـزادـهـ سـلـيـمانـ
پـاشـانـ مـقـونـ حـيـتـ وـشـبـاعـيـ اـيـدـىـ بـوـسـيـلـهـ وـفـاتـنـدـنـ صـكـرـهـ غـازـىـ
مـشـارـالـيـكـ قـرـبـنـدـ اـحـراـزـ مـقـامـ اـيـتـكـىـ آـرـزوـ اـيلـدـىـ .ـ بـنـاءـ عـلـيـهـ وـقـوعـ
بـولـانـ عـرـضـ وـاسـتـحـامـ اوـزـرـيـهـ طـرـفـ هـاـيـوـنـ حـضـرـ پـادـشـاهـيـنـ ،ـ نـهـشـنـكـ
سـافـزـدـنـ قـلـيلـهـ لـايـرـدـهـ دـفـنـهـ مـسـاعـدـهـ بـيـورـلـشـدـرـ .ـ

[١] وـفـاتـنـدـنـ اـيـكـىـ کـونـ مـقـصـمـ يـاـزـمـشـ اوـلـيـفـيـ بـرـمـكـتـوـبـكـ .ـ كـهـ
خـبـرـ اـرـنـحـالـنـدـنـ اوـجـ کـونـ صـكـرـهـ بـدـيـهـ وـاـصـلـ اوـلـشـدـيـ .ـ خـسـتـهـ لـكـنـهـ دـاـئـرـ
اوـلـانـ فـقـرـهـيـ شـوـدـرـ .ـ

بنـ اـونـ کـونـدـنـ بـرـیـ کـيـفـزـمـ .ـ بـرـفـناـ صـوـغـوـفـیـ آـلـشـمـ ،ـ بـرـونـشـیـتـ ،ـ
مـعـدـهـ فـسـادـیـ ،ـ بـاـسـوـرـ بـرـ بـرـیـنـهـ قـارـشـدـیـ .ـ اـغـلـانـدـیـ .ـ اـيـكـىـ اوـجـ
کـونـ اوـلـ اـيـلـكـ بـوزـ طـوـقـشـدـمـ .ـ بـوـکـونـ عـارـضـهـ بـتـوـنـ بـتـوـنـ صـاـوـشـدـیـ
کـيـ کـورـيـشـورـ .ـ اللهـ وـيـرسـهـ دـنـکـسـ اـيـتـسـهـ .ـ کـيـفـزـلـكـ بـورـغـونـلـهـ
بـونـدـنـ زـيـادـهـ يـاـزـيـ يـاـزـمـقـفـمـهـ مـيـدانـ وـيـرـمـيـورـ .ـ باـقـ دـعـاـ

قرـداـشـكـ کـالـ

فـ ١٧ـ تـشـرـيـنـ ثـانـيـ سـنـةـ ٣٠٤ـ کـالـ

۶۰ بارددور

MACH VOT
KARNAK

مُحَمَّدْ رَأْمَنْ قَلْبَ الْجَنَّةِ

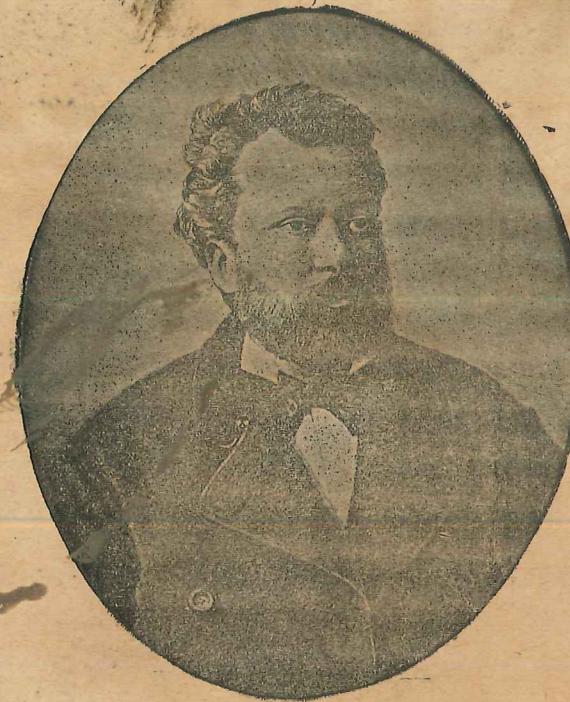

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 26.738

دو سعادت

۲۲۷

مَحْمُود زَانِمُوكَالْ بَانِدَه

بر بریزدن ایدمی افتراق
شوبله خیال ایتدی فلک کیم تی
ذهن نه نقش اولشیکن صورتم
سینده بکا بکر دمن زین بی

MARVOT
1954.12.26.1006192

﴿ کال ﴾

نه خطا ايلدك اي تيركچ انداز فلك
ملتك كايدى جىڭر كاهنە طوردى يېكان
کال گېي بىداھىئە عرفانك ترجمە حالى يازمىق بىكا نصىب
اولەجىنى كيم خاطرە گىتىردى . ولو بر آن اولسون بويىلە بىر
فەكردە بولۇقلۇم لازم كلسە ايدى بىنە پارەلردى .
حقىقت بوايىكن اوخارقە روزكارك فقداتى ادراك ايلدەم .
دنىادەك مقدس طانىدېيم شىلەر قىسمايدىم ، كە بىم اىچون
آنك غىيوېتىن دىخراش بى بادرە مصىبەت متصور دىكلەر .
كاشى او خبر مصىبەتى ادرائىدىن اول باشە بىر صاعقەه اصابات ايتىش
او سە ايدى ، نەقدر اصابات ايتىش او لوردى .

كال نە ايدى ،
بر بارقە عرفان .

ياھىچ بارقەيى تصویرە امکان متصور مىددە ،
مع مافىيە بن بورادە — ولو بىزمان اىچون اولسون —
تائىاتىمە غلبەيىلە وظيفەمىي اىفا يە چالىشە جىم ؟ چونكى بى وظيفە
پۈرور ايدىن آنڭ التزام وظيفەدە گوستەرىدىكى اعتىسا ايدى .
(خىدما صغا ودع ما كىدر)

§

٥

کمال

چونکه مشارالیه باشلی باشنه بردور تشکیل ایدن اعظم ایدی ،
کمال بک ، درت بمن آی بایزید رشدیه سنه ، بر قاج آیده
والده کتبه دوام ایلش واون ایکی یاشنده ایکن ٦٧ ده بیوک
پدریله قارصه عن بیتندن طولای بردنا کتبه کیده ما مشدر .
ایشته کمال عقالزه وله ویره جگ احاطه کلیه فضل و مرفا نه هب
کندیسنه نمره سی و اجتهادی ایدی .
کمال بک ابتدای اشتها ری شعر لادر . حق ناسی میدانه
چیقدینی زمان (نامق) بک دیه یاد او توردی . کندیسنه بادی
اشتها ری ایسه :
« ظهور رنگ آثرا پرتو نور خدادندر
تلون هیأت اشیاده تائیز ضیادندر »
مطاعف حاوی اولان فرنلی ایدی . او تاریخنده ایسه کمال
یاشنده ایدی .
شعرده اختیار ایتدیکی مسللات فنی « فهم یولی ایدی . او بولده
ایسه حقیقته او ایکی صاحب ماکه غبطه ، رسان اوله حق پک چوق
پارلاق شعر لری کورلش و ؤخرآ :
« بزاول عالی هم ارباب جد واجتهاد ز کیم
جهانگیرانه بردوات چیقاردق بر عشر تدن »
بلطفی حاوی اولان قصیده مشهوره سی یولنده حماس افکار
وحسیات علویه سنه تر جان اوله حق شعر لر سویامشدر .
یعنیش طقوز تاریخنده تصویر افکاره محرر اولمش . یادی .
کندیسی ایسه اون یادی یانندن بری باب عالی ترجمه او طرسنه

کمال

٤

کمال بک ، والده سنک پدری عبداللطیف پاشا تکفور طاغی
محصل ایکن ١٢٥٦ شوالیک نیکرمی آلتیجی گونی اوراده زیتساز
مهدو وجود او بشدره حق ولادته بر تعمیه ایله شعر ادن عارف
افندی نامنده بردات « ایردی شرف بوده ره محمد کمال ایله »
ناریخنی سویلش .
مشارالیه تاریخ عثمانیه پاک چوق صحائف شاز و شرف استیعاب
ایمش بر دودمان جلالت و سیاستک زمانمزرده ادراک او نمیش
یکانه نمره سی ایدی .

پدری مصطفی عاصم بک آنک پدری سلطان سلیمان ثانیک
سرقرن اسی شمس الدین ، بک آنک پدری شعر ادن قپودان دریا
احمد راتب پاشا ، آنک پدری ایسه نادرشاه ایله محارب و غالب
اولان مشهور صدر اعظم طوبال عثمان پاشادر .

مشارالیه کنندی او وال باقی سندندر که : « نجابت انسان
ایچون حقیقت حالده ایستلمیه جک شیلدندر دیه میز . البتہ
ظاهر بر نسبین کلک روذیل بر بایانک صلبیندن کلمکدن ، انسانیتک
کافه منیاتی ادراک ایدنلر جه صر جحدر »

دیمک ایستز که کمال بک ، نسباً دخی حقیقتاً فضائل و جلال
ایله آراسته بر خاندانک فرزند نجیبی ایدی . مع ما فيه کمال معروف
بر خاندانه منسوب اولماش اولسه دخی کندیسی بر خاندان
شرف وجوده کتیر اعلیٰ فطرتندن ایدی . چونکه کمال اجدادیه
فاتیخار ایدنلر دن اول مدینی حالده زمانی آنک وجودیله افتیخار
ایردی . بناءً عليه آنک سلسه همی کند سندن بازلامی طبیعی دره

٧

کال

خیمیه پیروانی ایسه آغاز عه ظهورلری اواق حسبیله هنوق
قلمده ایدی .
ایشته بوارالقده ایدی، که تصویر اذکارایله روزنامه جریده
حوادث آرمهنه مهود « میخونه عنها » مباحثه میدانه
کلدی .

اووقه قد غرمه لردہ بیولده مباحثت جریانی سابق الامثال
دکل ایدی . چونکه تصویب ظهورینه قدر ذاتاً ترجمان احوال ایله
جریده دن بشقه خزنه ده یوق ایدی، بناء علیه بومباخته طرز قدیم
یله طرز جدیدی یکدیگر مدن ابدیاً ایبرمه، پک بیوک خدمت ایلشدره
بناء علیه او تایخن اعتبار آدبیات جدیده، یعنی صحیحه
وجود بولغه باشدی . بالطبع منتهیین ده تأثراً ایدی . فیرا ماضینک
محصول هر فانی — نه قدر پارلاق، نه رتبه شعشعان شراروا له —
عیون اخلافی خبره دار ایده جاک رونق ومن بتی حائز اوله ما زه .
(اکل زمان مسلک و رجال)

او بناهه ختم بولدینی صره ده ایدی که علامه ادب شناسی .
بر سبیله پاسه چکله لک، تصویری منحصر آ کالک عهده
عرفانه ترك ایدی . (۱۲۸۱)

کال ایسه بوناریخنده هوز ریحان شبابدن قورتلش بر کمنج
ایدی . تئرده ایسه نظمه ده کی قوت و اقتدارینه نسبتله طفل
نوهوس صایپايردی . بناء علیه طبعاً شاعر یازلش اولان
بونا ره فطرت، محبوب قابی اولان شعری ترك ایمکه و آکابدله
سیاسیانی « معشونه وجдан » ایدنکه مجبور اولدی .

کال

٦

دوام ایمکده ایدی . فقط بزجه مقصود آنکه دوام ایتدیکی تلم
دکل، و فاتحه قدر دست هر فانندن بر قسینی قلم اولدینهندن ،
مضبوطات و ملاحظاتی اونقطه نظردن بورونه جکز
ایشته طائیدیغه مز کالک اصل مبدأ اشتهر ادبی و سیاسی .
بوتاریخنده .

حق یوتاریخنده اعتبارآ (نامق) مخلاص شاهمنه .
(کال) نام صحیحیله ولوله ساز علم ادبیات ارلمه باشلامشدر .

§

تصویر اذکارک ظهوری دور جدید ادبیات از کتابخانه سی در .
استاد اعظم کال اولان شناسینک تأسیس بدیعی اولان او ورقه
حوادث، ایک سطر دن عبارت بروقمه خادیمه با قدر کانه مباحثه
بر بشقه، طرز افاده ده تحریر و نشرده دوام ایلدیگندهن ، پک آز
زمان ایچنده خلقک فکر و اسانی بر طریکه تحول استعدادی
کوسترمکه بالادی . انسانه اسکی بولده یازلش اثرل جادی
کورمش قدر قورچ و مادی بولده یازلش شیلو بی ادبی اسانی
قدر مستکره کورونکه باشلامش ایدی . حال بو که طرز قدیمک
تصنیع سامه فرینه مجدوب ویا مغلوب اولانلره مسلک جریدک
— خیالات و همی، غلوم مطلق و بازیجه الفاظ دن عاری اولان —
حقیقت پرستلکنه منجذب بوانـانلر آرمهنه بـ محشر جـ دـالـ
تشکل ایمک باشلامش ایدی .

مسلسل قدیم اربابی زمانلری جهتیله بالطبع کثرتده و ادبیات

٩

کمال

اولان نظمک، ادیاتاک رکن اصایسی اولان نثر قدر مفید
ارلدیغی فنهیمدد.
ایکیسیده بو عصرک پتشدیردیکی دهات هر فاندن اولان
هوغو، ایله تیئری، کوز اوکنه آلرسق — حتی مزیات
شاهر ان منک فوق العاده لکی جهته هوغوی اوچ اعلای
امتنایه اصعاد استدیکمز حالده دخی — تیئرک ادبیات سیاسیه
سیله میاکننه ناقدر نافع خدمات ابراز ایلدیکنی اعتراضه مجبور
اولورز. فقط بومزیتی هوغوده کوره مدیکمزی سویلکندنده
چکنمندین.
سیاسیات معشوقة، وج انى ایدی دیمش ایدک. کمال شعر
نقطه نظردن عثمانی و ایران و شعرماهی ایچنده نفعینک حائز
اولدینی صتبه اقتداره و اصل اولش بر شاعر تصور ایتمز
و مشارا ایمهک — بلا غلک بر طرز و ستمانه سی اطلاعنه شایان اولادز-
منظوماته. قتون ایگان، سیاسیاها اولان حرمت وظیفه پرورانه سی

ساهه سیله ضیاپاشایی

«بیرام کبی بر خر زمانه»

قیدی اویکانه جهانه»

قولندن طولای احباب آرمنده دکل، مخاصه بن میاننده
بیله تفووه اولنه میه حق سوزاره مؤخذه ایلمشدز. ایشته وظیفه
محافظه مسلک منزیی بولله اولق لازم کایر.
حاصلی کمال، مجبول اولدینی قدرت خارق العاده هر فانی،
ادیاتاک سیاسیات و اخلاقی قسمه زینه هصرایته کله برابر، بوندینی

کمال

٨

انسانک بر میل جبل ایله پرستش ایستیکی برشیئی، برسوق
خروری ایله دیکر بر شیله استبدال ایمی پک چوق مجاهده
قشنه تووف ایدر. بوکایسه دنیاده التزام وظیفه فکر ندن بشقه
یرقوه مجده متصور دکلدر.
مجاهده نفس ایله هو ساتنه غلبه ایسه هر کسک کاری دکل
قطرت عالیه اصحابنک داخل اقتداریدر. نظر. هایله اصحابنک
ایسه التزام وظیفه اک مقدس شماریدر. بو شعاری محافظه ده
حایات اولانلرک ایسه اسای ملت الی قیام الساعه شکر کذاریدر.
وای! او وظیفه ناشناسه، که بودنیای فانیده نفع ناس ایله
خیر ناس شرف کافی ایکن اغراض نفسانیه سی تطیبه چاشیمی
اجل کاریدر.

§

کمال، ظهورندن ارتحانه قدر شاعر اوله رق دوام امتش
اویسه ایدی؛ نهایت بوعصر ادر اکات و تجلیاتنه لایق و بناء علیه
خفی به فائق بر شاهر اولوردی، فقط شعریله جان و وجهانندن
فریاده سودیکی ملتنده، حصولی امید ایلدیکی فیض ترقی به حس
اینکه موفق اوله ماز ایدی. چونکه شعر له خدمت ایده من ایدی،
«المرء عدو لاما جهل» قاعره سه، انترار آ حقیم زده سوء
طننه دوشولمه می رجا یابدز. بز شعری از کار ایدنردن دکلز.
اعکس بر ملتک قوه ناطقه سی ادبیات و او ناطقه نک آهنک
طبیعتی شعر اولدینی اعزاز ایدر. مقصد من اقسام ادبین

١٥

کمال

و حقیقتی غبارتلاش و شماتله ستره چالشمق (بالچیقله کونشی
صیوامه) قالقشمق کبی ساعیلرینک خبیت و حماقتلرندن بشقه
بر نمراه کوسـتره من ایدی. بناءً علیه کمال مسلکنک اصـابـات
و حقیقتلدن امین بولاندیفی جـهـتـهـ بوـکـروـهـکـ طـمنـ وـشـماتـهـ
قطـعاـ اـهمـیـتـ وـیرـمـهـ مشـدـرـ .

§

کمال منیات ادبیهـ سـمـدـنـ بـرـیـدـهـ حدـتـ اـسـانـدـرـ .ـ حـقـیـقـةـ
یـاـنـحـرـیـکـ حـیـتـ وـیـاـتـصـوـرـ یـرـنـجـدـتـ اـیـمـکـ اـیـسـتـدـیـکـ زـمـنـلـرـدـهـ
کـوـسـتـدـیـکـ شـدـتـ لـسـانـ وـحدـتـ اـفـادـهـ یـهـ باـقـیـلـهـ جـقـ اوـلـسـهـ اـنـسـانـکـ
«ـ قـوـةـ نـاطـقـهـ یـهـ قـهـرـمـانـلـرـکـ ،ـ رـسـتـمـلـرـکـ اـعـصـابـ اـقـدارـیـ عـلـاـوـدـ»ـ
ایـتـدـیـکـنـهـ قـاـلـ اـولـهـ جـقـ کـلـیـرـ ،ـ
ـ هـلـهـ النـزـامـ خـصـمـ خـصـوـصـنـدـهـ کـوـسـتـدـیـکـ اـقــدـارـیـ
کـنـدـیـنـدـنـ اـولـ کـلـانـ اـدـبـ اـیـجـنـدـهـ عـاـکـفـ پـاشـاـ مـرـحـمـدـنـ بشـقـهـ
سـفـدـهـ کـورـهـمـدـکـ .ـ
ترـیـفـ مـعـارـضـ وـتـرـغـیـمـ انـوـفـ یـوـانـدـهـ اـبـدـاعـ اـیـتـدـیـکـ تـعـبـرـاتـ
اـنـسـانـ حـیـرـانـ اـیدـرـ .ـ

مـقـصـدـ مـنـ اوـفـهـ اـمـهـ اـدـبـ آـنـارـنـدـنـ نـمـوـنـهـ کـتـبـمـکـ دـکـلـ ،ـ آـنـارـعـ فـانـسـهـ
اـولـانـ حـیـرـ وـمـقـوـنـیـتـعـزـیـ کـوـسـتـمـکـدـرـ .ـ هـیـجـ شـہـ اـیـمـیـزـ کـهـ
کـمالـ مـقـالـاتـ حـکـمـیـهـ وـادـبـیـسـیـ کـنـدـیـسـیـ کـبـیـ آـزـ وـقـتـ اـیـجـنـدـهـ فـنـاـ
بـولـقـ دـکـلـ ،ـ کـنـدـیـسـیـ عـلـمـ اـبـدـیـتـهـ غـنـوـهـ خـاـکـ سـکـونـ اـولـدـقـجـهـ
حـافـظـهـ دـنـ حـافـظـهـ بـهـ اـنـقـالـ اـیـلـهـ اـحـیـاـیـ قـرـونـ اـیدـرـکـ الـ قـیـامـ السـاغـهـ
دوـامـ اـیدـوبـ کـیدـهـ جـکـدـرـ .ـ

§

کمال

١٤

«ـ کـزـافـ بـیـنـهـابـتـ»ـ بـنـ صـرـتـبـهـ جـهـاـمـیـ بـیـلـوـرـمـ «ـ دـیـورـ سـکـ .ـ
ـ دـ اـیـشـتـهـ سـکـ بـرـعـبـارـهـ سـوـیـلـیـمـ ،ـ کـهـ سـکـ عـبـانـدـنـ کـوـزـلـدـرـ :ـ بـنـ مـ
ـ کـنـدـیـ صـرـتـبـهـ جـهـاـمـیـ ،ـ هـمـ سـنـکـ درـجـهـ حـرـقـانـکـ بـیـلـرـمـ .ـ
ـ «ـ بـنـلـهـ مـخـابـرـهـ کـ وـاـطـهـ اـسـتـفـادـهـ دـکـلـدـرـ .ـ هـادـنـ بـزـمـ فـقـیرـ خـواـجـهـ .ـ
ـ لـرـمـنـکـ مـدـرـسـهـلـرـدـهـ اـعـتـیـادـ اـیـتـدـکـارـیـ مـذـاـکـرـدـوـ .ـ بـنـ قـصـدـمـ
ـ «ـ اـیـسـهـ کـنـدـیـ عـلـمـیـ تـصـدـیـقـ اـیـتـدـیـرـمـکـ دـکـلـ ،ـ اـرـقـدـاـشـلـفـمـیـ
ـ تـصـدـیـقـ اـیـتـدـیـرـمـکـدـرـ .ـ مـکـتـوـ بـلـرـمـکـ هـیـنـیـ بـرـیـرـهـ طـوـبـلـارـهـ کـ
ـ بـوـفـکـرـدـهـ بـولـانـدـیـغـمـهـ دـلـاتـ اـیدـرـ»ـ دـیـشـدـرـ .ـ
ـ اـیـشـتـهـ شـنـاسـیـ مـسـاـکـنـکـ ،ـ کـهـ -ـ قـاـیـقـ فـکـرـیـهـ یـهـ لـسـانـ
ـ وـیـرـمـکـدـنـ عـبـارـتـدـرـ .ـ بـوـصـرـکـ کـالـاتـ مـعـارـفـیـلـهـ توـسـیـعـ وـتـزـیـقـهـ
ـ مـوـفـقـیـلـهـ اـدـبـیـاتـ عـنـانـیـهـیـ عـنـوـانـهـ لـایـقـ بـرـطـرـزـ مـخـصـوـصـهـ تـحـوـیـلـهـ
ـ مـوـفـقـ اـولـانـ کـمالـ ،ـ تـزـاهـتـ جـبـولـهـ وـاـخـلـاقـ فـاضـلـهـ سـیـ
ـ حـسـبـیـلـهـ کـنـدـیـسـیـ ،ـ مـفـتوـنـ عـرـقـانـیـ اـولـانـ اـذـکـیـاـیـ یـارـانـیـلـهـ شـرـیـکـ
ـ اـدـبـ مـنـزـلـهـ سـمـهـ تـنـبـلـ اـیدـرـکـ «ـ سـنـکـ بـنـلـهـ مـخـابـرـهـ کـ وـاسـطـهـ اـسـتـفـادـهـ
ـ دـکـلـدـرـ .ـ هـادـنـ مـذـاـکـرـدـرـ »ـ دـیـجـکـ قـدرـ اـدـبـ تـزـاهـتـشـعـارـ اـیدـیـ .ـ
ـ دـنـیـانـکـ هـرـطـرـقـتـدـهـ جـارـیـ اـولـدـیـنـیـ اوـزـرـهـ کـمالـ دـنـخـیـ ،ـ
ـ مـسـلـکـ حـقـیـقـةـ تـبـرـوـانـهـ اـدـبـنـدـنـ طـوـلـابـیـ بـکـ چـوـقـ خـصـوـمـتـهـ
ـ اوـغـرـمـشـدـرـ .ـ فـقـطـ بـوـخـصـوـمـلـ کـنـدـیـسـیـ اـتـمـیـرـیـ وـجـهـلـهـ
ـ بـاـخـتـیـارـلـقـ سـیـمـهـ سـیـلـهـ آـیـقـدـهـ طـورـهـمـیـانـلـرـکـ وـیـاخـلـقـنـکـ مـسـاعـدـ
ـ اـولـدـیـنـیـ یـرـلـهـ چـیـقـمـهـ چـالـیـشـوـبـدـهـ ،ـ قـتـدـرـ اـولـهـمـیـانـلـرـکـ سـقـوـطـنـدـنـ
ـ اـطـرـانـهـ طـاغـیـلـانـ طـوـبـرـاـقـلـرـ قـبـلـنـدـنـ »ـ وـبـنـاءـ عـلـیـهـ مـدـتـ فـورـانـیـ
ـ بـوـسـیـغـارـهـ دـوـمـانـیـ قـدـرـ قـصـیرـاـیـدـیـ وـلـوـ اـولـسـهـ بـیـلـهـ اـخـورـشـیدـهـ رـفـتـ

کمال قلمی هیچ بروقت هیچ برسیبند واسطه میش اولماش
و هیچ بروقت هیچ برسورته خلاف وجدان نشیریانده
بولنامشد . دوات و متنه اولان محقی و آنک عظمت واعتلای
شانه منحصر بولنان مفتونیتی هیچ بروطن پروردہ کورلش
درجهارده دکلده .

باخصوص اکثر نشیریانده حسیمات دینیه سی دینسزله
بیله میلان ایمان ویره جک بر بلاغت بیان ایله تصویر ایدردی .
امیرنوروزایله صلاح الدین ایوبی ترجمة حلالینی ، اوایکی صاحب
جهادک خدمات دینیه دک ادامات فداکارانه رینه مفتونیتند
طولای یازمش در .

حقیقت حالده دخی امیر نوروزی یازشی ، مشارا ایهی مددی
یوز سنه صکره احیا قیلندندر . چونکه صنایع بدینیه نامنه اختیار
ایتدیکی شقشقة زنالکاری بو عصرده تحمل او انور بالردن
اوایان (وصاف) او قویوبده او ایله برسور دینی معاصرینه
پیلذیرمک ، بیانگی شوکسان ایچنده جو هر بولوب چیقارامق قیلندندر .
ثروت افکار ، احتشام الفاظ . خالصت بیان ، شدت افاده کی
خواص ادبیه ده عادنا ایجاد کلام در جاسنده بر قدرتی حائز ایدی .
یازدیفی کلهار ، قولاندیفی افظول منتهیلری . کل مبتدىلری
بیله لفت قارشدر مغه محبور ایتمیه جلک درجهارده الفاظ
مأنو دن ایکن ، آنک میزاب قاهنده روان او ایجه بر تناسب
برانسجام نوق الماده بیدا ایدردی . ایشته حقایق فکریه بی

بوخارقه فطرتک یازی یازمقدہ کوستردیکی اقدار تنوع
برفرده کورولش خصیصه لردن دکلدر . آنی بوز سنه لک
ادبیات ایچنده برشیل آثار قلم کوردک . مجبول اولدقلری فضل
وصر فان ساخته سیله زمانلرندہ هر بری بروادی ، ادب طونش
اولان فضای اسلامدن برقوغنی یالکن برتور ایله نشوه یاب
فیض و معرفت بولاق . کتم حقیقت ایمیورزیا . کتابخانه اسلاف
الحمد لله میدانده طوریسیور . تحقیق و تحری خاصه . میده اصحاب
تبعدن نزع اولنیدی . آراسونار ، بولسونار ، کوسترسونلر .
بزده کالم مدانی و یامقدم برمذشیمز دها بولندیفی ادراک ایله
افتخار الدملم .

کمال اک بیوک خاصه سی مسلک ادبیه الزام ایتدیکی فکر
حقیقی ماصرلرینک قلبینه القا ایده جک طرزده یازی یازمه سو
ایدی ، بوسبله چدو هز لدن هانکی بوله کیدی ایسه (نعمیر مذور
اوله) موده اولدی . هر کس اویولی الزام و تقليده باش - لادی
کندیمو ایسه اتخاذ ایتدیکی طرزلک هیچ بزنده کمدیسمند
کری قلمدی . اقداری هر برندہ مساوی اوله رق کوستردی .
آکلفات لفظیه دن بری اویلق شرطیه بردہ نثر شاعراه میدانه
چیقاردی [**] نظامده ایسه هرب و غرب یوانده ائه اول
شعر سویلیان اوایدی .

§

[۱] تیاترولایله حکایه لرینک بعض هارچهاری باخصوص مرمره نک تعریفی
ناظق اولان مقاله مشهوره سیله ایک میدیلی مكتوبی بوبولده یازلش شیلدندرو .

عربییده، فارسیده ادبیاتندن مشهور او لو بده کورمدیکی کتاب
یوق ایدی دینسه بالغه به حمل ایدله مایدرو.

با خصوص قوه حافظه سی فطر نک کندیسنہ رایگان قیلدنی
خواص حاله نک برخیلرندن معهود او له حق درج ملرد
فوق الماده بوندیغندن بر کره منظور و یامسحومی او لو بده حفظ
ایتدیکی شلری او تحق شاندز دکل ایدی.

جدو هزلدن اولق اوزریه حفظنده ترا، عرب، عجم
و فرانسز لسانلرندن سویله مش بشیتدن زیاره ایهات متتبخه
وار ایدی.

کاه فردوسینک بر داستانی رسته نه بر طور جلا دنه، کاه
معلاقات سبده دن بر قصیده هی، همان کندیسنک نظام ایتدیکنه احتمال
ویریله جلک بر طرز فصاحته و کاه عرف و یانفعیدن بر منظومه هی
او ایکی شاعر ک شخص و صاتدن او لان بر اسان متاثله از برندن
او قوردى.

له بزجه اسمه ایشیدله مش عهانی شاعر لرندن یوزدن
زیاده سنک غزل و پیتری آنک حفظنده ایدی
آمانیانک، انکدتره نک، حاصلی اقوام فاضله دن هر هانیکی سنک
او لورسه اولا وون، سیاسیات و ادبیاتندن او لو بده فرانسز لسانه
ترجمه و نقل اولنمش آثار مشهوره سی همان کامل او قوم شدر.
بوندندن بشقه فقه کی، کلام کی، ابکی فن جلیله ده منسوب

تصویردن عبارت او لان مسلکنک اصابت وسلامته، —
اطافنی الفاظده آرایانلره فارشی — اقامه ایده جکمز بر هانلرک
بریسیده بواسلوبی در.

شوراسی محقققدر، که منسوب اولدینی ملتک فطر تنده
مند محج او لان عرفان جبلی عصر منک کالات و فضائله موافق
بر طوره تقلیب ایچون یکرمی سنه لک بر مجاهده ادبیه می کفايت
ایشدر. بوجه تله بر قطمه مشهوره سنه:

«اولورسهم کورمه دن ملقده امید ایتدیکم فيضی
یازلسون سنک قبر مده وطن محزون بن محزون»
قولیله اظهه ار ایتدیکی ناله «ما یوسیت یا لکن قئانک غیوبت
ابدیه سندن طولای وادر.»

یوقمه:

ه وظائف جان و تندر مقدم
بزه اف-المادر روح اعظم
اولورس-کده کیم ایلر حزن و ماتم
دکر طپرا غمز بر بولیه هلم
نهر استدک علی رغم زمانه»

محمسنده اعلان ایلديکی فدا کاری، حیت وادعای لیاقت
فکر لریشک، که امید ایتدیکی فيضک مقدماتندندر. کالک و قاتندن
صکره دخی قابل زوال اولیه جهنمی اثباته قالاشمیق زانددر.

§

四

JK

مقالات متون‌گردی:

تصویر افکار، خبر، حریت، عبرت، بصیرت، حدیقه، تحداد، صداقت، وقت غزه‌لرده نشر اولتش بشیوز قدر بند مخصوصاً مادرد.

هله هربه بودرس حکمت و ادب اوله رق احباسه و یامختاج
تش-و-اق کورديکي نورسيده كان ادبه يازدياني مكتوبه بر آرديه
کتيريله جلک اولسنه قاموس بيو كلاكنده بر قاج جلد كتاب او لور.
غير مطبوع آناري :

قره بلا (تیارو). جلال الدین خوارزمی (کذای)
ترجمه‌گری:

زان ثاق روسونک شر ائطاج‌هایی (ناتام)، موئندسکیونک روح الشرایی، باقونک بهض آناری، ووئانک لار، بین دو بالمیری، قوندوه رسنهنک « نارخ ترقیات اذکا. بشر » عنوانی افر کزندنک بر قسم کامیو.

مشاریلیه، بوائز لرندن بشقة وطن و هلتنه بر خدمت عظیم
ایفاییله مشغول ایدی، که اوده (عثمانی تاریخی) ایدی. از نذکور
کمالک شاهنه لایق و بولن-دیگی دور ترقی و عرفانک طور
حقیقتکارانه سنه موافق اول مقله براره بودرات و مظمه ملک ادوار
عظمت و شوکتیله، تجدید قرون بازمان ایله انقلاب ایتدیکی
اطواری ناطق ایدی.

پالکیز مقدارهای بیشتر محدوده دن ظهور سلطنت عثمانی به

1

四

و آنلرە متاق مەئى ئامەنە نك اکثر بىنى مەتھەم ايدى.

هله ناریخنه زمانزده برای یک تجییسفی کو ردیدیکم زی هیچ بر وقت ادعادن کری طرد میز.

اور و پاہن عوڈتدن صکرہ شرح موافقی ترجیہ باشلامش
واوج بش فلسفی پازمشدر ۰

پارسده بولندی زمان حقوق علامه لردن (امیر آفولا)
دن فن حقوق و اداره‌ی تحصیل ایستادیکی کی بالحاصه اقو نومی
پولیتیقله ده استقامه اینهمه شماره

آمار منتشره می شوند در:

ترجم احوالدن :

صلاح الدین ایوبی - یاوز سلطان سام - فاخح - امیر نوروز - (اوچنچی)
دوفه اوله رق مؤافی طرفندن تکرار تصحیح و طمع او لئمشدر
تزاوی و حکایت دار :

وطنه، (آلمان و روس و فرانسه اس آنلرینه دخی ترجمه، او نمشدر) کا، نهال — عا کف بک (صک و دن تصحیح، او نمشدر)

زوالي جو حق، انتهائ، جزءی.

رساله لری :
 دور استیلا، بارقه ظفر، قانیشه، حکمة الحنفی و ق، عرفان
 پاشایه مکتوب، هبریزون، و احذمه، تخریب، آمغیب، مقدمه
 جلال، بهار دانش، منیخات، تصویر افکار.

۲۳

کمال

ذاتاً عجزدن بشقه سرمایه‌ی اولیان بوشادرد معرفتی او نادره
فطر تک فضائل حالیه سنی تصویر ایچون ینه کندیسنک ، بعض
اعاظمک تصویر ماهیتنده ابداع ایلدیگی او صاف مخصوصی
استهمالان بشقه چاره بوله ما مشدر .

شیخ غالب حسن وعشقیک خاتمه سنده :

« اسراریف مشویدن آلم
چالدم ولی میری مالی چالدم »

قولیله جناب مولانک اقوال حکمیه‌ست دن اقتباس ایلدیگی
آکلامق ایستمش در .

کمال — قبر محترم‌زدن نباشانه اغتصاب فضیلتہ جسارت
ایده‌یه جکمز کی — متروکات فضل و صرفانی (مال میری)
قبیلندن دخی او اسه آنی سرقته دکل ، (مال میری کی)
صیانتله مکلفدر .

ایشته تاریخ ادیسنی تصویر ایتمک ایستدیکمز بو صاحب دها اون کون
قدر خن‌اق صدری یه مبتلا اوله رق [۱] ربیع اولک یکرمی
سکنی تجی پازار کونی ساعت سکنی ۲۰ کجا رک ۸ یاشنده
ترك معرفتخانه دنیا ایلشدر .

« بخی مامضی وجف انقلم »
حکمی ا تمام ایدنجه خانه صنعت قدیم
شیخه موت ایلز بر لحظه تأخیر زمان

کمال

۲۲

آسیما و آفرینها واور و با قطعه‌لر نده طام و آفل اولان حکومات
اسلامیه‌یی عنده سیله شامل اولدینی حیثیتله بر ناریخ عمومی
اسلام اطلائقه احرار در . با خصوص یالکنر بومقدمه بیک بشیوز
طبقه کاغد او زیرینه یازمشدی .

هله (هـامر) کی سلطنت نیانک بر چوچ عنایات
و تسربلاتنه نائل اولمقله برابر ، جبلتنده اولان ردائت و دنائت
الحاصله دولت عثمانیه بیک درلو عزه یات سقیمه ایله ماهیت
حقیقیه سندن تحرید ایدرک جهان مدینیک بر آفت ذی حیاتی
شکانده تصویره غیرت ایدن یادکارک اسنادات ضرکارانه سی
و نایق معتمده ایله رد و ابطاله کوستردیکی همت و حیثت آلقی یوز
سنادن بری خاکبرسر فنا اولان اجداد عظامزک ارواح مبارکه
لری اطیب ایده جک در جارده ایدی . نه فامده که بو از جلیل
نام صلاحه بورشم بر مفسد کشتنیک بلاعی شیاطینه موقع انتشاره
وضع اولندینی کوز منع ایدلشدر . امید وارز که « ولویارلینی
قدری اولسوزن - مورخنک خا کنه حرمه » مظاهر انتشار او لوره
چونکه سایان قانونی به قدر اولان درت جلد کیری تمام او لشدر .

خاءه

کمال مزیات نضل و عرفانی حقیله تعزیف ایتمک ایچون
انسانک آنک قدر قره اقشاره مالک بو نمسی اتفضا ایدر . بو اقتدار
ایسه کندیسنیه خاص اولان بخشایش قدر تدن ایدی . بو سیله

بسم الله الرحمن الرحيم
«كل من عاشرها فان»
ابوالضياء توفيق

حاشیه

کمال، بو دولت هظامه نک مؤسیان هم تقله سندن اولان
شهرزاده سلیمان پاشا ملک مفتون حیت و شجاعی ایدی بو
سدله و فانشدن صکره غازی مشار الیمک قربنده احرار از مقام ایتمکی
آرزو ایلدی، بناءً علیه وقوع بولان عرض و استرحام او زرینه
طرف هایون - خضرت پادشاهیدن زیشینک ساقزدن بولایره دفنه
مساعدہ بیورلشدرو .

[۱] وفاتندن ایکی کون مقدم یازمش اولدینی بر مکتبک - که خبر
ارتحالندن اوج کون صکره یدیه واصل اولشدو - خسته لکنہ داگر
اولان فقره-ی شودرو .

زین اون کوندن بری کیفسزم. بر فنا صوغوق آلمش ، برونشیت ،
معده فسادی ، باصور بربیریه قاریشدو ... اغلاتدی. ایکی اوج کون
اول ایسکه یوز طوئشدم. بوکون عارضه ل بتون بتون صاوشه کبی
کوریشور . الله ویرسدده نکس ایتسه . کیفسزلکک یورغوناغی بوندن
زياده یازی یاز مقامه میدان ویرمدی . باق دعا

قرداشک کمال

ف ۱۷ تشرین ثانی سنہ ۳۰۴ کمال

MAZI VOT
KURDISTAN
304

فیاتی ۶۰ باره

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E-788